

INTÉZMÉNYAKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS

2013/2014

(Harmadik akkreditációs értékelés)

DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM

akkreditációs jelentése

a 2015/5/VII/1. sz. MAB HATÁROZAT MELLÉKLETE

2015. június 3.

Előző intézményakkreditáció: 2009/9/VIII/1 sz. MAB határozat

TARTALOMJEGYZÉK

I. Akkreditációs minősítés	2
II. Minőségértékelés	3
II.1. Az egyetem általános helyzetképe	3
II.2. Az egyetem kulcsfontosságú eredményei	4
1. Oktatás	4
2. Kutatás-fejlesztés, alkotó/művészeti tevékenység	5
3. Gazdálkodás	5
II.3. A minőségbiztosítás alapelvei és gyakorlata (ESG 1. rész).....	5
1. Intézményi stratégia és eljárások a minőség biztosítására.....	5
2. Képzési programok indítása követése és rendszeres belső értékelése	7
3. A hallgatói teljesítmények értékelési rendszere	7
4. Az oktatók minőségének biztosítása.....	8
5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások.....	8
6. Az egyetem belső információs rendszere	9
7. Nyilvánosság, a közvélemény tájékoztatása	9
III. Az intézmény további működésére vonatkozó javaslatok	10
IV. Az intézményben folyó hitéleti képzések értékelése	11
teológia [lelkész] osztatlan mesterképzési szak.....	11
katekéta–lelkipásztori munkatárs alapképzési szak.....	15
(református) kántor alapképzési szak	19
tanári mesterképzési szak hittanár–nevelő tanár szakképzettség.....	22
pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés mesterképzési szak	25
Függelék	28
A Debreceni Református Hittudományi Egyetem által folytatott képzések.....	28
A látogató bizottság tagjai	29
A látogatás MAB referense	29
A látogatás időpontja	29

A DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM AKKREDITÁCIÓS ÉRTÉKELÉSE

I. Akkreditációs minősítés

Debreceni Református Hittudományi Egyetem	2015/5/VII/1. SZ. MAB HATÁROZAT A (akkreditált) Az egyetem akkreditációja – az intézményakkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.
--	--

Az akkreditációs minősítés indoklása

A nemzeti felsőoktatásról szóló hatályos 2011. évi CCIV. tv. vonatkozó §-ai, illetve a MAB akkreditációs elvárásai alapján a Debreceni Református Hittudományi Egyetemet **a MAB egyetemként akkreditálja**¹. A jogszabályoknak és az akkreditációs elvárásoknak való megfelelés tekintetében a MAB a következőket állapította meg:

- Az intézmény az Nftv. szerinti^{2 3 4} képzési szerkezetben folytat képzést.⁵ Ezen belül legalább **egy** képzési területen⁶ jogosult mesterképzésre, valamint legalább **egy** tudományterületen⁷ jogosult doktori képzésre és doktori fokozat odaítélésére. Emellett felsőfokú szakképzésben, illetve szakirányú továbbképzésben is szervez oktatást.
- Rendelkezik a feladatai ellátásához szükséges állandó kutatói, oktatói karral: az alaptevékenységének ellátásához szükséges oktatók és kutatók legalább **hatvan** százalékát munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatja (**78 főből 58 fő, 74 %**).
- A munkaviszony, illetve munkaviszonnyal azonos elbírálás alá eső jogviszony keretében foglalkoztatott oktatók, kutatók legalább **ötven** százalékának van tudományos fokozata, (**58 főből 37 fő, 64 %**).
- Tudományos diákköröket működtet.
- Az általa indított szakok egy részén képzéseit képes idegen nyelven folytatni.⁸
- Rendelkezik a képzéshez és a tudományos kutatáshoz szükséges tárgyi feltételekkel (megfelelő épülettel – benne a funkciók teljesítésére alkalmas szervezetszerű terekkel; előadóteremmel, szemináriumi helyiséggel, intézményi könyvtárral, informatikai háttérrel, megfelelő hozzáférésekkel, gyakorlóhelyekkel, – valamint kollégiumi férőhelyekkel, sport és kulturális létesítményekkel, diákétkezési lehetőségekkel) és pénzügyi eszközökkel.
- Az intézményi dokumentumok⁹ kidolgozottak, rendelkezésre állnak.
- Az intézmény minőségbiztosítási és -fejlesztési folyamatai – ennek keretei között a vezetési, tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárások – megfelelőek, *de a II. és III. fejezetben megfogalmazott észrevételekre tekintettel való fejlesztésük szükséges.*

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem (DRHE) a látogató bizottságban szerzett információk és tapasztalatok szerint rendelkezik az oktatási és kutatási feladatának az ellátásához szükséges személyi, szervezeti és infrastrukturális feltételekkel.

¹ Nftv. 115. § (4) Az e törvénynek megfelelő fenntartási rendszert, intézményi, szervezeti felépítést, személyi feltételeket – ha e törvény eltérő rendelkezést nem tartalmaz – a felsőoktatási intézményeknél **2015. szeptember 1-jéig kell kialakítani.**

² Nftv. 6. § (2) Legalább két képzési, illetve tudományterületen vagy művészeti ágban, legalább négy szakon, a következő választható képzési szerkezetben folytat képzést: alapképzés, vagy alap- és mesterképzés, vagy alap-, valamint mester- és doktori képzés, vagy mester- és doktori képzés

³ Nftv. 101. § (4) **Művészeti felsőoktatási intézmény** az egyetem elnevezést akkor is használhatja, ha egy képzési területen jogosult alap- vagy mesterképzésre, illetve egy tudományterületen doktori képzésre és doktori fokozat odaítélésére.

⁴ Nftv. 91. § (4) **Hitéleti képzést folytató felsőoktatási intézmény** az egyetem elnevezést akkor is használhatja, ha egy képzési területen jogosult mesterképzés folytatására, valamint legalább egy tudományterületen vagy művészeti területen doktori képzésre és doktori fokozat odaítélésére.

⁵ Ld.: a *Függelékben* felsorolt szakok jegyzékét

⁶ A vonatkozó képzési területek felsorolása: hitéleti, pedagógusképzés; társadalomtudomány.

⁷ A vonatkozó tudományterület(ek) felsorolása: hittudományok.

⁸ Az intézmény jelenleg nem folytat idegen nyelvű képzést.

⁹ Alapító okirat; küldetésnyilatkozat; organogram; intézményfejlesztési terv; szervezeti és működési szabályzat; minőségbiztosítási szabályzat; az előző akkreditáció nyomán a FOI intézkedési terve és annak végrehajtása.

II. Minőségértékelés

II.1. Az egyetem általános helyzetképe

Honnan – hova tart az egyetem

Az intézmény életében számos igen jelentős változás történt a legutóbbi MAB látogatás óta eltelt időszakban. Ezek közül a legfontosabb a DRHE és a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola integrációja a 2011–12. tanévtől kezdve, továbbá a küszöbön álló teljes épület-rekonstrukció. Az egyesülés következményei még ma is újabb intézkedéseket, finomításokat tesznek szükségessé szervezeti, oktatási és gazdálkodási területen is. Szakok, intézetek megszűntek, újként jelenik meg az osztatlan tanárképzés tervezése. Az akkreditációs önértékelés is a változások közepette készült és bizonyára számos nehézséggel járt, elkészítése és a MAB látogatás talán mégis segíti az intézmény munkáját.

Az intézményi integrációra a fenntartó Tiszántúli Református Egyházkerület döntése alapján került sor. A két évig tartó egyesülési folyamat szükségessé tette a DRHE új SZMSZ-ének elkészítését, majd a működési engedély módosításának kérelmezését az Oktatási Hivatalnál. Bár a közös működés már elkezdődött, a két intézményrész összerendezése hosszabb folyamatot igényel.

A 2011–12. tanévben megtörtént a tanító szak akkreditációja a pedagógusképzés képzési terület szakjainak párhuzamos akkreditációja keretében.

Az egyetem dokumentumai, szervezete, vezetése, intézményi stratégia

Az integráció folyamatában az egységes SZMSZ elfogadása után az intézmény elkészítette, illetve aktualizálta az összes szabályzatát, s felépítették a DRHE oktatási, tudományos kutatási, valamint funkcionális szervezeti egységét (vö. SZMSZ 1. sz. függelék).

A jelen rendszerben a DRHE-n kari tagozódás nélkül négy intézet működik: a Teológiai, az Alkalmazott Teológiai, a Kölcsey Ferenc Tanítóképzési és a Kommunikáció- és Társadalomtudományi Intézet. Az intézmény ebben látja a szakok színvonalas működésének biztosítékát. Felvetődik azonban a kérdés, hogy nem vált-e túlságosan széttagolttá az intézményi struktúra, hiszen 70 oktatóra jut 18 tanszék és 10 kutatóintézet. Külső szemlélő számára nem világos, hogy a különböző egységek milyen tényleges viszonyban vannak egymással, milyen a kapcsolat az oktatási funkciót betöltő intézetek, tanszékek és a kutatóintézetek között. Az önértékelés, a helyszíni látogatás és a honlapon elérhető adatok alapján sem látszik világosan a Teológiai Intézet és az Alkalmazott Teológiai Intézet valós elkülönülése és funkciója. Célszerű volna megvizsgálni, hogy valóban megtölthető-e funkcióval az utóbbi, vagy az tanszéki keretben is működtethető lenne. Nem látszik elég világosan a kutatóintézetek szerepe sem a struktúrában, tekintettel arra, hogy azokat több esetben tkp. egy-egy tanszék állománya alkotja, s csak néhány esetben működik tanszékek fölötti egységként.

A gyakorlat bizonyára megmutatja majd, hogy a jelenlegi – bonyolultnak, túltagoltnak látszó – struktúra beválik-e.

Meg kell jegyezni ugyanakkor azt is, hogy a C-SWOT analízis is a legfőbb gyengeségek közé sorolja a kutatási területek szétforgácsoltságát, valamint a hiányos együttműködést az oktatók és az intézetek között.

Az intézmény vezetése és a hallgatók között harmonikus, konstruktív a viszony. A HÖK képviselői bizalommal fordulhatnak a rektorhoz és az intézmény többi vezetőjéhez is. A hallgatói képviselet, a hallgatók részvétele az intézmény vezetésében elsősorban a HÖK szenátusi részvétele formájában jelenik meg, de informális úton bármikor egyeztethetnek a vezetőkkel a hallgatói képviselők.

Az egyetemi C-SWOT analízis

A DRHE helyzetét alapvetően határozta meg az elmúlt akkreditáció óta eltelt időszakban – és határozza meg még jelenleg is – az egyházi fenntartó által elrendelt intézményi integrációs folyamat a tanítóképző főiskolával. Ennek az integrációs folyamatnak a nehézségeit a DRHE nagy körültekintéssel és a felmerülő problémák megoldása iránti nagy érzékenységgel sikeresen oldja meg. Ugyanakkor ez a folyamat még mindig zajlik, a DRHE „úton van a saját jövője felé”. Mindazonáltal az előző pontban említett párhuzamosságok, átfedések átgondolása célszerűnek látszik – felhasználva a gyakorlatban szerzett tapasztalatokat.

A helyzetelemzés (C-SWOT-analízis) azonban az intézmény egésze után a hittudományi képzésekre vonatkozóan is elkerülhetetlen feladat. Ez nagyban segíthetné a stratégiai prioritások hatékony megfogalmazását.

Az intézményi stratégia kialakításában – „külső-belső adottságként” – nagy jelentősége van a fenntartó kiszámítható és tudatos részvételének, ami mind intézményi, mind a szakokra bontott akkreditációs értékelésből is több ponton világosan kimutatható.

A C-SWOT analízisben felsorolt gyengeségek egyik oka az integráció következménye, hiszen a KFRTKF számos oktatójának nincs tudományos fokozata. A tudományos utánpótlás nevelése a jövő sürgető feladatai közé tartozik. Sajátos nehézség az oktatók motiváltságának alacsony foka. Bízni lehet benne, hogy a DRHE szakmai múltja, kivételesen értékes hagyománya segít az egyháziasság erősítésében mind az oktatók, mind a hallgatók körében.

II.2. Az egyetem kulcsfontosságú eredményei

1. Oktatás

Az egyetem képzési szerkezete, a képzések eredményessége

A DRHE képzési struktúrájában az integráció után a hitéleti szakok mellett hangsúlyosabban megjelentek a nem hitéleti szakok is. A hitéleti képzést tekintve az intézmény portfóliója tágak mondható. Az alapvető teológia osztatlan mesterképzés mellett megtalálható az intézmény kínálatában a katekéta–lelkipásztori munkatárs alapképzés és annak mindkét irányú mesterképzési folytatása, valamint a kántorképzés is. Az intézmény képzési struktúrája színvonalas és több ponton kezdeményező, innovatív jelleget mutat. A képzési portfólióban szereplő szakok némelyikét az érdeklődés hiánya miatt nem tudták elindítani. Látható azonban, hogy az intézmény folyamatosan nyomon követi a társadalmi igényeket, és lehetőségeihez mérten igyekszik ezeket tekintetbe venni a különböző képzések indításában.

A hallgatói létszámok alakulását jelentősen befolyásolta az integráció, ezzel együtt is megfigyelhető az összlétszám lassú csökkenése. Az osztatlan teológusképzésben az érdeklődés folyamatos, a teológia szakot a többség a lelkész szakiránnyal együtt választja. A közoktatásban szabadon választható hit- és erkölcsstan bevezetésével várható, hogy többen fogják keresni a hittanár-nevelő tanár mesterképzést. Az intézmény nem hitéleti szakjai iránt viszont megcsappant az érdeklődés.

Komoly gondot jelent a hallgatók magas lemorzsolódási aránya, illetve a passzív félét választók nagy száma. Az alapképzési szakokon ez romló tendenciát mutat, az osztatlan (12 féléves) képzés esetében pedig azok száma csökken, akik a képzési idő befejeztével rögtön záróvizsgát tudnak tenni. Ehhez járul további nehézségként, hogy a nyelvvizsga hiánya miatt a kiadott oklevelek száma jelentősen elmarad a záróvizsgát tettek számától. Ez annál feltűnőbb, mert a hallgatók nyelvi képzését szolgálja az Idegen Nyelvi Tanszék. Az intézmény fontos feladatai közé tartozik, hogy átgondolja, hogyan lehet hatékonyabbá tenni a nyelvi felkészítő kurzusokat. Ezek a tendenciák azonban sajnos országos jelenségek.

A minőségi képzés, ezen belül pedig a minőségi gyakorlati, gyakorlatias oktatás elengedhetetlen feltétele az alacsony létszámú szeminárium csoportos oktatási modell, műhelymunka alkalmazása. Fontos, hogy az esetlegesen csökkenő hallgatói létszám ne eredményezze a kiscsoportos oktatási módszerek visszaszorulását.

A tehetséggondozás tudatosan vállalt feladat az intézményben, aminek szép eredményei is mutatkoztak az elmúlt akkreditációs időszakban, ugyanakkor újabb lépésekkel tovább is fejleszhető (pl. a Tehetségműhely, a TDK továbbfejlesztése, a demonstrátori rendszer kiépítése). Erre azért is nagy szükség van, mert a vizsgált időszakban drasztikusan csökkent a TDK és OTDK munkában részt vevők száma. Az intézményi tehetséggondozás kiterjed más, országos és nemzetközi versenyekre is, szép eredményeket mutatva.

A doktoranduszok szakmai kibontakozását segíti a Doktorandusz Kollégium. Örvendetes, hogy az OTDK-n helyezést elért hallgatók többsége az intézmény doktori iskolájában folytatja tanulmányait.

A hallgatók teljes mértékben elégedettek az intézmény által indított képzésekkel, azok jellegével. A képzési minőségre mindig pozitívan hat, ha a hallgatók a jogszabályi és akkreditációs előírások által megszabott keretek között a lehető legnagyobb mértékben tudják személyre szabni képzésüket. A hallgatók meglátása szerint az óratartás rendszeres, nem jellemző, hogy tanórák maradnának el. Amennyiben valamilyen okból kifolyólag mégis elmarad egy-egy tanóra, annak pótlásáról a hallgatókkal egyeztetve gondoskodnak az oktatók.

Végzetek elhelyezkedése

A DRHE hatékonyan tudja kihasználni az egyházi „munkaerő-piacról” érkező információk és visszacsatolások lehetőségeit. A végzetek elhelyezkedésében az egyházi fenntartó helyzete a hitéleti képzések esetében meghatározó jelentőségű. Ezen a területen különösen is fontos, hogy az intézmény tervezése és stratégiája összefüggésében a fenntartói támogatás is világosan megjelenjék.

A nem hitéleti képzések esetében sokkal kevésbé közvetlen módon valósul meg a végzetek pályakövetése, ott feltétlenül szükséges a diplomás pályakövető rendszer általános alkalmazása. Ezért is fontos, hogy az intézmény a DPR-követést is egyre inkább kiépítse, erre a tervek szerint 2014–15-ben kerül sor először. Az eddigi tapasztalatok szerint a nem hitéleti szakokon végzetek elhelyezkedésében jóval nagyobb a bizonytalanság, csupán egyharmaduk jelezte, hogy a végzettségének megfelelő munkakörben kíván elhelyezkedni.

2. Kutatás-fejlesztés, alkotó/művészeti tevékenység

A DRHE szerves része a hazai és nemzetközi tudományos életnek mind az oktatás, mind a kutatás területén. Példaértékű az intézmény saját kiadású publikációs tevékenysége, konferenciaszervezési aktivitása, a nemzetközi szintű kapcsolatrendszeren belül az oktatók és kutatók nemzetközi téren való kibontakozásának a lehetősége. A legtöbb kutatási projekt tanszéki szinten valósul meg, elsősorban a vallás- illetve hittudományok, továbbá a neveléstudományok területén. Az oktatók tudományos előrehaladását segíti az alkotói szabadság lehetősége, továbbá számos pályázati támogatás K+F tevékenységekre. Kiemelkedően fontos a DRHE tudománypolitikai szerepe a régióban, határainkon innen és túl. Meg kell azonban itt is jegyezni, hogy a kutatás és az oktatás látszólag elkülönült struktúrájának létjogosultsága kérdéses.

A hallgatói nemzetközi ösztöndíjak és tapasztalatszerzési lehetőségek mind az egyházi kapcsolatok, mind az Erasmus+ program keretében stabil és kielégítő. Ezeknek a lehetőségeknek a gondozását az intézmény eredményesen végzi. Ennek alapján a jövőre vonatkozó stratégiai tervezésben érdemes lenne majd a „nemzetköziesítést” mint önálló elemet szerepeltetni.

3. Gazdálkodás

Az intézmény gazdálkodásának meghatározó jellemzője, hogy közvetlenül a fenntartó TRE alá tartozik, az éves beszámoló is fenntartói szinten készül. Forráshiány esetén tehát a fenntartó támogatást nyújt az intézménynek. A pénzügyi beszámolók adatai szerint a fizetési mérleg 2011-ben és 2012-ben negatívra fordult. Ennek egyik oka az állami támogatás csökkenése. Az integráció évében is maradt tehát a negatív mérleg. A bevételeken belül csökken az állami támogatás és a zsinati támogatás aránya, de utóbbi reálértékben nem csökken.

Fontos bevételi forrás az elnyert pályázati támogatások, amelyek oktatási feladatokra, kutatási tevékenységekre, határon átnyúló programok megvalósítására, hátrányos helyzetű hallgatók segítésére, épület-felújításra adnak lehetőséget. E pályázatok száma és jellege, az elnyert összeg és a kitűzött, megvalósításra került projekt példaértékűen szép eredményt mutat. Az intézmény folyamatosan keres egyéb bevételi lehetőségeket is, és törekszik a takarékos gazdálkodásra, a költségek csökkentésére.

II.3. A minőségbiztosítás alapelvei és gyakorlata (ESG 1. rész)**1. Intézményi stratégia és eljárások a minőség biztosítására**

Az intézményi integráció részeként, noha mindkét intézmény rendelkezett minőségügyi rendszerrel az integráció megelőzően is, mégis szükségessé vált a DRHE minőségügyi szervezetének és folyamatainak átfogó megújítása, hiszen a főiskola körülbelül háromszor annyi hallgatóval és oktatóval, és mintegy háromszor akkora költségvetéssel rendelkezett, mint az egyetem. Az új struktúra és az új szabályzatok kialakítására 2011-től került sor. A minőségüggyel kapcsolatos szabályozások felülvizsgálata – érthető okból – csak 2013-ban kezdődött meg, ezért még nem a bejáratott rendszer, hanem csak a leendő rendszer értékelését lehetett elvégezni. Az intézmény elemi érdeke a tudatos és a C-SWOT-analízisre (és elemzésre) épülő stratégiai jövőtervezés. Az intézményi integráció lassan lezáruló szakasza után ez különösen is szükséges a következő akkreditációs időszakra nézve.

Az új minőségügyi rendszer nem valamelyik elődintézmény gyakorlatát folytatja, hanem teljesen megújult, a minőségbiztosítás holisztikus szemléletét képviseli, amely nem az intézmény működésének egy specifikus területét (pl. az elégedettség mérését) öleli fel, hanem kiterjed az intézmény egészének átfogó értékelésére, a célok megfogalmazására és ezek megvalósulásának nyomon követésére. A minőségügyi tevékenység tehát szorosan kötődik az egyetem stratégiájához. Ennek megfelelően a *küldetés*, a *jövőkép*, a *minőségpolitika*, a *minőségfejlesztési program* és az *intézményfejlesztési terv* megfogalmazása is a minőségügyi rendszer részeként jelenik meg. Ebből következően a minőségügyi rendszer is szervesen ágyazódik be az egyetem struktúrájába és működési folyamataiba, ami megkönnyíti a minőség szempontjának érvényesítését úgy a vezetői munkában, mint az egyetem működésének mindennapjaiban.

Az egyetemi bizottságok között kitüntetett helyet foglal el a Minőségbiztosítási és Értékelési Bizottság (MÉB), amelynek számos, stratégiához (is) kötődő feladata van. A feladatai közé tartozik többek között:

- az egyetem küldetésnyilatkozatának, jövőképeinek, minőségpolitikájának, minőségfejlesztési programjának, intézményfejlesztési tervének kidolgozása és/vagy felülvizsgálata,
- a kitűzött célok elérésének monitorozása,
- a képzési programokkal kapcsolatos javaslatok véleményezése,
- az oktatók kinevezése, a kinevezések meghosszabbítása, valamint a folyamatos alkalmazás kapcsán az érintettek alkalmasságának és megfelelőségének véleményezése,
- az elégedettségmérések lebonyolítása, közreműködés a tanszéki jelentések mintájának kidolgozásában,
- átfogó minőségértékelési jelentés készítése évente.

A küldetés, a jövőkép és a minőségpolitika példamutató módon foglalja össze az egyetem általános és minőséggel kapcsolatos célkitűzéseit, ugyanakkor a minőségfejlesztési program nem igazán programszerű. Sok eleme az SZMSZ-be vagy más szabályzatba (pl. a TVSZ-be) lenne illeszthető, más részeknek inkább a minőségügyi szabályzatban lenne a helye. A programban nem fogalmazódnak meg minőségügyi célok sem.

Ilyenek egyébként az intézményfejlesztési tervben is csak nagyon felületesen találhatóak meg egyelőre, ami jelenlegi formájában inkább egy nagyon alapos és részletes helyzetértékelésnek tekinthető, s nem az intézmény jövőbeli céljait alátámasztó dokumentumnak. A célok megfogalmazása igen nagyvonalú (kifejtésük, indokolásuk célszerű lenne), emellett hiányoznak a kapcsolódó mutatószámok, akciók, felelősök és határidők (bár ezeket az SZMSZ is előírja). Fontos persze azt is rögzíteni, hogy mind az intézményfejlesztési terv, mind a minőségfejlesztési program még alakulóban lévő dokumentumok, a szükséges kiegészítéseknek az intézmény is teljesen tudatában van.

A MÉB éves minőségfejlesztési jelentést készít. Ennek főbb elemeit definiálja a Minőségbiztosítási Szabályzat. Eddig egyetlen évre vonatkozóan készült jelentés, amely a különböző elégedettségi felmérések eredményeit foglalja össze. A Minőségbiztosítási Szabályzat emellett például előírja a minőségfejlesztési programban és az intézményfejlesztési tervben meghatározott célok elérésének, továbbá a tárgyévre kitűzött feladatok elérésének vizsgálatát, illetve különböző önértékelések (pl. szakirány-felelősi), illetve adatelemzési (felvételi, NEPTUN) megjelenítését. Remélhetőleg a jövőben, a minőségbiztosítási rendszer teljes körű beüzemelését követően a jelentések majd ezekre is ki tudnak térni, amely bizonyára nagyon hasznos eszközül fog szolgálni az intézmény vezetői számára a minőséggel kapcsolatos célok elérésének nyomon követésére.

A minőségügyi rendszer működését alapjaiban meghatározó dokumentumok közé tartozik a Szervezeti és Működési Szabályzat és a Minőségügyi Szabályzat. Az előbbi a minőségügyi rendszerrel foglalkozó legfontosabb testületek feladatát, hatáskörét és összetételét, illetve a minőségügyi rendszer alapelemeit definiálja (egyben jelzi a minőségügy centrális helyzetét), az utóbbi a minőségügyi rendszer részletes működését, elemeit határozza meg.

Összességében a minőségügyi rendszer strukturális és szabályozási oldalról jól áttekinthető, transzparens, és – amennyiben az intézmény vezetése a stratégiai és minőségfejlesztési célokat is megfogalmazza – képes biztosítani a minőség folyamatos fejlesztését.

2. Képzési programok indítása követése és rendszeres belső értékelése

A DRHE Minőségbiztosítási Szabályzata részletesen meghatározza a szakindítással kapcsolatos teendőket, előírja a szak-, szakirány- és tantárgyfelelősök kijelölését, az infrastrukturális feltételek ellenőrzését.

A szakfelelősök szerepét célszerű még pontosabban meghatározni: feladatuk nemcsak a szak koordinálása, hanem kifelé ők képviselik a szakot, ők a szak „arcai”, akiknek személye, tapasztalata jelenti a garanciát a szak magas minőségére. Koordinációs hatáskörüket, feladataikat ezért célszerű megerősíteni. Személyüket a honlapon is célszerű feltüntetni, és jobban előtérbe állítani.

A visszacsatolást az MÉB által végzett (koordinált) elégedettség-vizsgálatok jelentik, amelyeket számos körben folytatnak. A hallgatók véleményezik az oktatók munkáját (félévente), emellett van a képzés egészére vonatkozó elégedettség-mérés (évente) és diplomás-pályakövetés is (végzés után, illetve a végzést követő 3. évben). További inputokat jelent a munkaadói felmérés is, amely a hitéleti képzések esetén a fenntartó és a foglalkoztató egybeesése miatt könnyen kivitelezhető, a nem hitéleti képzések esetén pedig már korábbról jelentősebb hagyományokkal bír. E felmérésekben mindenképpen indokolt lenne a szakszintű adatgyűjtés is, hogy az egyes szakok működésére vonatkozóan is részletes adatok álljanak rendelkezésre. Hosszabb távon mindenképpen törekedni kell a jelenlegi kitöltési arányok növelésére. Kívánatos, hogy az OMHV által elért adatokat az esetleges intézményen belüli személyi változtatások során vegyék figyelembe. Továbbra is ügyelni kell arra, hogy az OMHV kitöltése során a hallgatók anonimitása megmaradjon. A kisebb létszámú évfolyamok, hallgatói csoportok esetében fennáll a veszélye, hogy az egyes vizsgált adatok (például: érdemjegy) alapján a kitöltő hallgatók személyazonossága kiderülhet.

A felmérések eredményeit a minőségértékelési jelentés tartalmazza (illetve fogja tartalmazni). A jelentés, csakúgy, mint az egyes felmérések eredménye, az egyetemi polgárok számára hozzáférhető.

A visszacsatolások eredményei alapján ötévente felül kell vizsgálni a mintatantervet, ugyanakkor a szak más típusú fejlesztése egyelőre nem fogalmazódott meg. A szakok felülvizsgálatába célszerű lenne bevonni az adott szak hallgatóit is, például javasolt évente-kétévente az egyes szakokra vonatkozó jelentések összeállítása (ezekben ki lehetne térni a különböző adatfelvételek értékelésére is, a lemorzsolódásnak és a tanulmányi idő elnyúlásának nyomon követésére stb.), majd az adott szak hallgatóival történő megvitatása, és ezek alapján fejlesztési javaslatok megfogalmazása.

3. A hallgatói teljesítmények értékelési rendszere

A hallgatói teljesítmények értékelését megfelelő módon szabályozza a Tanulmányi és Vizsgaszabályzat. A honlapról a szabályzat elérhető, és a hallgatók ismerik a tartalmát. A teljesítményértékelés módja és a vizsgajelentkezés folyamata is jól szabályozott. A tantárgyi tájékoztatók, tematikák és a tananyagra vonatkozó információk idejében elérhetőek a hallgatók számára. A vizsgainformációk szintén rendelkezésre állnak, a vizsgák száma, formája, időpontja illeszkedik a tárgyhoz és a hallgatók igényeihez. A vizsgákon számon kért tananyag lefedi az órákon elhangzó és a szakirodalomban megismerhető információk körét. Az egyes szakok önértékeléséből valószínűsíthető, hogy a szakdolgozatokat csak a témavezető bírálja el, második bíráló (opponens) nincs, holott ez növelhetné az elbírálás objektivitását.

Az intézményintegrációs folyamatra tekintettel azonban különösen fontos lenne a teljesítményértékelésre vonatkozó közös, egységes értékelési és minősítési standardok megfogalmazása és ezek folyamatos monitorozása. A bizottságok előtt tett vizsgák mellett célszerű lenne olyan eljárások alkalmazása, amelyek révén növelhető a teljesítményértékelés objektivitása (pl. bizonyos alaptárgyak vizsgadolgozatainak időszakos keresztellenőrzése, a nagyobb eltérések megbeszélése). Szükség lenne olyan vizsgálatokra is, amelyek révén azonosíthatóak az átlagtól eltérő tárgyak, például ahol nagyon magas a bukási arány, vagy ahol nagyon sokan szereznek jó jegyeket. Természetesen ezek az értékelések lehetnek indokoltak, de az ilyen tárgyak felülvizsgálata időről-időre célszerű.

Időnként érdemes lenne azt is ellenőrizni, hogy a hallgatók által az egyes tárgyakra fordított idő és a tárgyak kreditértéke arányban van-e egymással. A futó képzési programokban nagyon sok kis kreditértékű tárgy van, ami magas oktatói óraterheléssel és sok hallgatói kontaktórával jár. Ez

csökkenti a hallgatók önálló, otthoni munkavégzésének lehetőségét, és az oktatók készülésével, kutatómunkájával kapcsolatban is problémákat vehet fel (ti. időhiány).

Különösen fontos, hogy az intézmény figyelmet fordítson a magas lemorzsolódási arányra, és ennek esetleges teljesítményértékeléssel, oktatásszervezéssel kapcsolatos okaira. A nem hitéleti szakokon kialakítani tervezett mentor rendszer az okok megértésében és a lemorzsolódás csökkentésében fontos szerepet játszhat. Megfontolandónak tartanánk a lemorzsolódott hallgatók körében olyan felmérés végzését, amely kifejezetten a tanulmányok félbehagyásának okaira irányul.

4. Az oktatók minőségének biztosítása

Az egyetemen oktatói munkakörben 55 főt alkalmaznak, döntő többségük (51 fő) az egyetem teljes munkaidős alkalmazottja, a többiek részmunkaidőben vagy egyéb formában működnek közre a képzésekben. A minősítettek aránya a 2010-es szintről az integrációt követően ugyan csökkent, de a teljes munkaidős oktatók körében így is eléri a 70%-ot (különösen magas a hitéleti intézetekben, ahol 90%-os az arány). Nehézséget jelent ugyanakkor, hogy a minősített oktatók életkori megoszlása aránytalan, a minősítettség elsősorban a fiatalabb és az idősebb korosztályokra koncentrálódik, ami az idősebbek fokozatos nyugdíjba vonulásával okozhat problémát az intézmény életében. Az utánpótlás biztosítása ezért kulcskérdés a jövőben, amellyel az intézmény vezetése is tisztában van. A követett stratégia ugyanakkor egyelőre még nem látható tisztán.

A nem minősített oktatókat kötelezték, hogy 2015-ig szerezzék meg a doktori fokozatot. Az intézmény a magyar felsőoktatásban bevett módokon támogatja az oktatók fokozatszerzését és későbbi fejlődését, így például alkotói szabadság biztosításával, kontaktórák számának csökkentésével, konferencia részvételi és publikációs támogatásokkal. A C-SWOT analízis szerint viszont problémaként jelentkezik az oktatók alacsony motivációs szintje. Ebben talán a magas kontaktóra-terhelés is szerepet játszhat.

Az oktatókkal szembeni követelményrendszer megfelelően szabályozott. Az oktatókat legalább négyévente minősíteni kell, amelyet a közvetlen munkahelyi felettes és a rektor (Minőségbiztosítási és Értékelési Bizottság) végez. A négyéves minősítés helyett azonban célszerű lenne évente – a tanszéki jelentésekkel együtt – egyéni oktatói beszámolókat is készíttetni, mert az egyes oktatók teljesítménye jelenleg csak körülményesen hámozható ki a tanszéki beszámolókból. Ez a közvetlen felettesek számára egyben arra is lehetőséget teremtene, hogy az adott oktatóval közösen a múltbéli teljesítés mellett a jövőbeli terveket is áttekintsék.

Az éves oktatói teljesítményjelentések arra is lehetőséget adnak, hogy a tartósan gyengébb teljesítményt nyújtó oktatók korábban beazonosíthatóak legyenek, és ez dokumentált is legyen. Számukra mindenképpen intézményesített módon kellene biztosítani a fejlesztés lehetőségeit. Ilyen lehetőségeket olyan oktatók számára is biztosítani kellene, akik az oktatók hallgatói értékelése során hosszabb időn keresztül gyengébb visszajelzést kapnak. Ezt az eljárást megkönnyíti, hogy az intézményben rendelkezésre áll a pedagógiai szakértelem, a fejlesztés lehetőségei és eszközei (pl. óralátogatás, visszajelzés, oktatás-módszertani segítség nyújtása, mentorálás, reflexiók gyakorlatok végeztetése stb.) adottak.

A megelőző akkreditációs időszakra megfogalmazott intézményi célkitűzés, miszerint az egyes tanszékek esetében ideális lenne az egy egyetemi tanár + egy oktató személyi struktúra elérése, bízható kezdeti eredményeket mutat. Ennek a stratégiai célnak a megerősítése és továbbvitele a következő akkreditációs időszakban is kívánatos.

Az oktatói/kutatói kör oktatási és kutatási feladatai melletti egyéb leterhelése igen nagy. Ez részben adódik az egyházi fenntartású intézményekre jellemző, fenntartói oldalról elvárt feladatokra, de az adminisztrációs és egyéb külső terhelésre is. E helyzet megváltoztatása azonban meghaladja az intézmény hatáskörét.

5. Tanulástámogatás, eszközök és hallgatói szolgáltatások

Az intézmény részben az integráció, részben a reformáció 500. évfordulója alkalmából zajló felújítások, átalakítások és költöztetések miatt jelenleg „átmeneti” helyzetben van. Ezek lezárultával a korábbinál komfortosabb fizikai környezetben folytatódhat az oktatási és kutatási tevékenység.

A tantermek felszereltsége elfogadható, bár nem mindenhol biztosított a projektoros vetítés.

Az átalakítások jelentősen érintik a kollégiumokat is. Az egyetem saját kollégiumi férőhelyeinek száma jelenleg nagyon alacsony, de ezt ellensúlyozza a Debreceni Egyetemen közös fenntartású III. sz. Kossuth Lajos Kollégiumban elérhető férőhelyek száma. A kollégiumok által nyújtott szolgáltatások színvonala ár-érték arány alapján jónak mondható.

A Teológiai Szakkönyvtár és a Maróthi György Könyvtár integrációja tervbe van véve. A két könyvtár együtt mintegy 200 ezer dokumentumot tartalmaz, az elektronikus feldolgozás alacsony foka (30 ezer kötet, Corvina alapon) ugyanakkor korlátozza a kereshetőséget. A Teológiai Szakkönyvtár 100 ezres könyvállománnyal és 40 ülőhelyes olvasóteremmel rendelkezik, az elektronikus katalógus 30.000 dokumentumot tartalmaz. Az EBSCO adatbázis a könyvtáron keresztül elérhető. A hallgatók számára hozzáférhető a Debreceni Egyetem Könyvtára és a Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Nagykönyvtár is (600.000 kötet).

A fogyatékossgal élő hallgatók esélyegyenlőségét intézményi koordinátor segíti, akinek tevékenységét a Szervezeti és Működési Szabályzat rögzíti.

A hallgatók a tanulmányi osztály és a könyvtár munkájával meg vannak elégedve.

A hitéleti szakos hallgatók esetében az évfolyamfelelősök mentortanárként és a kariertanácsadóként is működnek. A jövőben várható a mentorrendszer kiterjesztése a nem hitéleti szakos hallgatókra is. Az intézményben emellett Tehetségpont is működik, a karrierközpont azonban 2012-ben megszűnt.

A tehetséggondozásnak számos formája működik az intézményben (TDK, hallgatói ösztöndíjak, versenyek). Szükséges azonban a jelenleg informálisan működő tanszéki demonstrátori rendszer formalizálása. A hallgatói részvétel a TDK-ban csökkenő tendenciát mutat, de az intézmény rendelkezik tervekkel ezek revitalizálására.

A hallgatók a nyelvoktatás különböző formáival találkoznak képzésük során. A képzések részét képezi a szaknyelv oktatása, amelyet felkészültségi szint alapján válogatott csoportokban tanulhatnak a hallgatók. Emellett van lehetőség az intézmény által biztosított általános nyelvi képzés igénybevételére is, továbbá a hallgatók idegen nyelven meghirdetett szakmai tárgyakat is választhatnak a képzési kínálatból.

Az oktatást támogató egyéb szolgáltatások tanórán kívül is elérhetőek. Jegyzetbolt, fénymásoló és nyomtatási lehetőség elérhető az intézményben a hallgatók számára. A hallgatói sportszolgáltatások színvonala megfelelő. A hallgatók a sportinfrastruktúrát órán kívül is igénybe vehetik, azért térítési díjat nem kell fizetniük.

6. Az egyetem belső információs rendszere

Az intézmény relatíve kis mérete nem teszi szükségessé a túlságosan formalizált kommunikációs rendszerek alkalmazását. Az aktuális eseményekről a reggeli áhítatokon, valamint a heti istentiszteleteken lehet informálni az érintetteket, de az aktuális hírek közlésében fontos szerepe van a honlapnak, a belső levelezőrendszernek, a NEPTUN és Moodle (e-learning) rendszereknek és a hirdetőtábláknak is. Mindemellett fontos lenne, hogy a belső értékelési rendszer és a hallgatói pályakövetés rendszere szervezettebb keretek között kerüljön alkalmazásra és kiértékelésre.

A szabályzatok az intézmény honlapjáról szabadon letölthetőek. A szenátus, valamint az egyes bizottságok üléseit, döntéseit jegyzőkönyvek és emlékeztetők tartalmazzák, amelyek összeállítását szabályzatok írják elő. A jegyzőkönyvekhez az egyetem polgárai az e-learning (Moodle) felületen keresztül férhetnek hozzá.

A minőségügyvel kapcsolatos információk összegyűjtése a Minőségbiztosítási és Értékelési Bizottság feladata, amely munkáját a Minőségbiztosítási Szabályzat alapján végzi. Az a tény, hogy a szükséges adatokat a bizottság gyűjti, nagyszerű lehetőséget biztosít az intézmény átfogó, sok szempontú értékelésére, a problémák többoldalú megvilágítására és a mélyebb összefüggések feltárására. Az bizottság munkájának eredményei nagyobb részt hozzáférhetőek az egyetemi nyilvánosság számára is.

7. Nyilvánosság, a közvélemény tájékoztatása

Az intézmény számos módon informálja a tágabb közvéleményt a tevékenységéről: kiemelt szerepet játszik a rendszeresen frissített honlap (ennek angol nyelvű változata is folyamatosan aktualizálódik), az intézmény által kiadott Mediárium és Studia Theologica Debrecinensis folyóiratok. Emellett

természetesen kiemelt figyelem jut a leendő hallgatók tájékoztatására is, amelyekre a nyílt napok keretében, továbbá a középiskolák látogatása során kerül sor.

Mind a belső, mind a külső közvélemény számára jó áttekintést ad az elmúlt év eseményeiről az *Orando et laborando* című egyetemi évkönyv, amely nemcsak az intézmény életének fontosabb eseményei mutatja be, hanem az intézmény oktatóinak szakmai tevékenységét, teljesítményét, és az intézménnyel kapcsolatos legfontosabb adatokat is.

Az egyes tanszékekről és azok munkájáról, illetve a tantárgyakról a tágabb közvélemény számára jelenleg nagyon kevés információ érhető el. Szintén kevés információ található az intézmény gazdálkodásáról.

III. Az intézmény további működésére vonatkozó javaslatok

1. Az alakulóban levő minőségfejlesztési program és az intézményfejlesztési terv vonatkozásában fontos volna a programszerűség, illetve tervszerűség irányába elmozdulni a helyzetértékelő vagy szabályzati jellegtől, mely funkciókat más dokumentumok hivatottak ellátni.
2. Ajánlott a kitűzött célok elérésére fókuszáló nyomon követés bevezetése is, ahogyan azt a Minőségbiztosítási Szabályzat előíranyozza.
3. Célszerű lenne a szervezeti egységek (intézetek, tanszékek, kutatóintézetek, szolgáltató egységek) struktúrájának, munkájának, feladatköreinek, egymáshoz való viszonyuknak áttekintése, összehangolása a hatékonyabb működés érdekében.
4. Elkerülhetetlen feladatnak látszik mind a helyzetelemzés (C-SWOT-analízis), mind a stratégiai tervezés újragondolása a következő időszakban. Az intézmény egészére és a szakokra vonatkozó analízis elemző kidolgozása nagyban segíthetné a stratégiai prioritások hatékony megfogalmazását.
5. Javasolt a szakfelelősi funkció tényleges integrálása a szervezeti rendszerbe, a feladat- és hatáskör tisztázása, a funkció megerősítése a fentebb leírtak szerint.
6. Az integrációs folyamat kiteljesítése mind az oktatók színvonalának emelése, mind az oktatók és intézetek, illetve az egyes szervezeti egységek együttműködése tekintetében.
7. Törekedni kell az oktatói motiváció növelésére, s az oktatók minőségének segítő szándékú nyomon követésére a fentebb leírtak szerint.
8. Célszerű tovább vizsgálni a hallgatói lemorzsolódás okait, s ahol lehet, intézkedéseket tenni azok megszüntetésére, így pl. emelni a nyelvi előkészítő tanfolyamok hatékonyságát a szükséges nyelvvizsga megszerzése érdekében.
9. Fontos lenne, hogy a belső értékelési rendszer és a hallgatói pályakövetés rendszere szervezettebb keretek között kerüljön alkalmazásra és értékelésre.
10. Javasolt a tantárgyak értékelésének és munkaterhének rendszeres nyomon követése a fentebb leírtak szerint.
11. Javasolt a tervezett könyvtári integráció véghezvitele, melynek fontos eleme az egységes elektronikus katalogizálás minél teljesebb körű megvalósítása.

IV. Az intézményben folyó hitéleti képzések értékelése

Debreceni Református Hittudományi Egyetem	Akkreditációs minősítés
<p><i>teológia [lelkész]</i> osztatlan mesterképzési szak (12 félév) szakindítási MAB határozat: 2006/9/XII</p>	<p>2015/5/VII/1/1. SZ. MAB HATÁROZAT A (akkreditált) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A teológia osztatlan mesterképzési szakon az alapozó ismeretek elsősorban a bibliai nyelvek elsajátítását célozzák (50 kredit). E körben hallgatói igényként merült fel a kontaktórák számának növelése a tananyag, a nyelvek jobb elsajátíthatósága érdekében. A szakmai törzsanyag (167 kredit) felöleli a teológia egész területét – az óratervi táblázat félévekre tagolva közli a több féléven át tartó azonos tantárgyakat, ami nehezíti az áttekintést (pl. egyetemes és magyar egyháztörténet, a szigorlat pedig külön szerepel), a külső szemlélőnek egyes esetekben nem ötlük szemébe a tárgyak sorrendiségének logikája. A törzsanyagban 46 kollokvium és 3 szigorlat szerepel, 15 tárgyból van gyakorlati jegy. A lelkész szakirány tárgyaiban viszont már megfordul az arány: 9 kollokvium, 2 szigorlat és 14 gyakorlati jegy. A szak jellegét tekintve ez az arány megfelelő. A kötelezően választható tárgyakat (54 kredit) és a szabadon választható tárgyakat (29 kredit) a hallgatók bármikor felvehetik. Ezt figyelembe véve megállapítható, hogy a tananyag elosztása egyenletes. Ugyanakkor a kontaktórák tekintetében meg kell jegyezni, hogy azok száma az átlagosnál nagyobb, egy-egy félévben a heti 30 órát is meghaladja. A szabadon választható tantárgyakra jutó kreditmennyiség megfelelő, bár a felvehető tantárgyakat sem itt, sem a kötelezően választható tantárgyaknál nem hozza a tanterv. Ezzel együtt is megállapítható, hogy az intézmény képzési kínálatában nyilván rendelkezésre áll az a tantárgymennyiség, amely megfelelő merítési bázist nyújt a hallgatóknak a szabadon választható tantárgyak felvételére.

Összességében a képzési terv szakmailag megalapozott és igényes. A teológus osztatlan mesterképzési szakra vonatkozó kompetenciák megjelenítése viszont meglehetősen elnagyolt és túl általános. E területen érdemes lenne az intézménynek a saját helyzetére is továbbgondolni és kidolgozni a főbb irányvonalakat, tekintettel a fenntartó, illetve a lelkészi szolgálat által támasztott igényekre. Ez segíthet a fenntartó által kidolgozás alatt álló lelkészi életpálya-modell kidolgozásában is.

Személyi feltételek

A teológia szak szakfelelőse Dr. Baráth Béla Levente PhD habil, egyetemi docens, a lelkész szakirány felelőse Dr. Hodossy-Takács Előd PhD habil. egyetemi docens, a hittudomány területén mindketten jelentős szakmai referenciával és több éves gyakorlattal bírnak. A képzés tantárgyainak száma 52, az oktatók száma 25, ebből 21 tantárgyfelelős. A szakfelelős, szakirány felelős és a tantárgyfelelősök személye és megfelelése megfelelő összképet mutat. Az összes oktatóból 21 fő PhD fokozattal és további 1 fő az MTA doktora címmel rendelkezik. Mindössze a nyelvi tantárgyak felelősei között vannak tudományos fokozattal nem rendelkezők. A teljes munkaidős és az egyéb foglalkoztatású oktatók aránya 4:1, ami figyelemre méltó arány.

Egyes oktatóknál magas a kredit-terhelés, ez azonban a speciális képzési területekből, gyakorlatokból adódik, s e tekintetben nem lép túl az indokolhatóság és elfogadhatóság határán. A munkaterhelésben külön faktort jelent a fenntartói oldalról az intézményi munkavégzésen túli leterheltség, amit jelezni mindenképpen érdemes, bár érdemi befolyása nincs rá a MAB-nak.

Tudományos háttér

Az intézmény oktatói a kutatásban aktívan, magas szakmai színvonalon vesznek részt. Az előző akkreditációs jelentésben a MAB javasolta a publikációs tevékenység fokozását és a kutatási eredmények dokumentálásának fejlesztését, ezen a téren előrelépés történt, részben az egyetemi évkönyv és különböző egyetemi kiadványok, részben a MTMT segítségével. A tudományos munkát segítik az elnyert és megvalósított pályázatok, a hazai és nemzetközi együttműködés más egyetemekkel és kutatóműhelyekkel. Fontos szerep jut az oktatóknak a MRE Doktorok Kollégiumában is.

Infrastrukturális feltételek

Az egyetemen 16 db előadó, tanterem, illetve szemináriumi helység áll a hitéleti képzések rendelkezésére. Az informatikai tantermek a tanórákon kívül hallgatói gépteremként is működnek.

Az infrastrukturális feltételek, illetve a gyakorlólhelyek rendszere stabilan biztosítják az intézményben folyó oktatási-kutatási munka feltételeit. A könyvtári ellátottság különösen jónak mondható, hiszen a Teológiai Szakkönyvtár mellett még rendelkezésre áll a TRE kollégiumi nagykönyvtára, illetve a kutatóintézetekben lévő könyvtári állomány is.

A felsőoktatási kollégium két tagkollégiumban biztosít lakhatást a növendékeknek.

A helyzet minőségi javulására számíthatunk az épületben megindult általános rekonstrukció következtében.

A szükséges gyakorlólhelyeket a TRE és gyülekezetei biztosítják, illetve a Kenézy Kórházzal kötött szerződés.

A képzési létszám és kapacitás

A teológia szakon (nem lelkészképzésben) kevesebb (kb. negyedannyi) hallgató tanul, mint a lelkész szakirányon. A nem szakirányos képzésben a jelentkezők száma csökkenő tendenciát mutat – miközben a felvételi keretet az intézmény megemelte. A lelkész szakirányon viszont emelkedik a jelentkezői létszám. A szakon mindegyik hallgató állami finanszírozásban részesül, önköltséges hallgató nincs.

A teológia osztatlan mesterképzési szakon (lelkész szakirányon) tanulók létszámához viszonyított kapacitás kedvez a magas színvonalú képzés megvalósításának, beleértve a tehetséggondozásnak akár a személyes szinten történő megvalósításának a lehetőségét is. Éppen ezért elsősorban ezen a szakon lenne indokolt a demonstrátori rendszer bevezetése.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése*A kurzusok jellege, módszertana*

Az intézmény 2012-ben módosította a szak korábbi mintatantervét. Megszüntette a korábbi értelmiségi sávot, illetve egybevonta a specializáció sávval, így alakítva ki a szabadon választható sávot az előírt kreditszámmal. Az új tantárgyhálót felmenő rendszerben vezették be a 2012/13-as tanévtől. (Ez a tantervi háló az önértékelés mellékletében található.)

A DRHE nagy szakmai tapasztalattal és múlttal rendelkező intézményként a kimenetnél elvárható kompetenciákat figyelembe véve alakította ki a tudásátadás rendszerét, amiben elmélet és gyakorlat éppúgy helyet kap, mint a különböző tudásátadási és számonkérési módszerek. A gyakorlati képzés rendszere jól átgondolt, tekintettel van az egyre kiterjedtebb egyházi szolgálatokra. Oktatásszervezési szempontból öt típusú gyakorlatot végeznek a hallgatók. Jól kidolgozott a gyakorlati év gyakorlólhelyeivel való kapcsolattartás.

Értékelés és ellenőrzés

Az értékelés és ellenőrzés rendszerében minden tanegység esetében szabályos az eljárás, módszerében és jellegében a számonkérés megfelelő.

Látható, hogy az intézmény folyamatosan figyelemmel kíséri a hallgatóktól elvárható munka mennyiségét és elosztását, a jobb eredmény érdekében elvégzi a szükséges módosításokat. A szakdolgozat témáját a hallgató választhatja meg, vagy elfogadhatja az oktatók kezdeményezését, a témavezetőt a hallgató választja meg. A szakdolgozatok témája nagyjából arányosan oszlik meg a három szakcsoport között. A jelentésből nem tűnik ki, hogy a témavezetőn kívül egy második bíráló (opponens) is értékeli-e a szakdolgozatot.

A gyakorlóléhelyek kiválasztása, a velük való kapcsolattartás, a gyakorlatok szervezése, az ott folyó munka értékelése, a minőség javítása láthatóan kiemelt fontosságú a képzésben. E jól kialakult és bevált rendszerben a gyakorlatok eredményessége mind a hallgatók, mind az intézmény szempontjából megfelelően biztosított. Minden gyakorlati képzésnek van felelőse, a koordinálást pedig a Teológiai Intézet vezetője végzi (nem, mint várható lenne, az Alkalmazott Teológiai Intézet, ha már a képzés két intézet hatáskörébe tartozik).

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A teológia szakon magasabb, a lelkész szakirányon alacsonyabb a lemorzsolódás. Ennek egyik fő oka az előbbieknél a nyelvvizsga hiánya. A lelkész szakirányra jelentkezettek kb. egy harmada már nyelvvizsgával nyert felvételt. Az ő esetükben van remény arra, hogy nyelvtudásukat tanulmányaik során és kutató munkájukban is kamatoztatni fogják. Amint már az intézményi részben említés történt róla, a modern nyelvi követelményeknek a diplomaszerezésben jelentkező problémája az egész magyar felsőoktatásra jellemző. Fontos lenne, hogy a nyelvi felkészítés erősítése valamilyen formában szerepeljen az intézmény fejlesztési tervében.

A DRHE nagy hangsúlyt fektet a tehetséggondozásra, ebben kiemelt szerep jut a TDK-nak. Sajnálatos, hogy a munkában részt vevő hallgatók száma csökkent az elmúlt években. Biztató kezdeményezés lehet a Tehetségműhely. A jó teljesítményt nyújtó hallgatóknak lehetőségük van külföldi tapasztalatszerzésre, részben az ERASMUS program, részben más ösztöndíjak segítségével. Öröndetes, hogy a külföldön végzett ösztöndíjas tanulmányok beszámítása élő gyakorlat az intézményben.

A képzés eredményességét a tehetséggondozás további kiterjesztésével az intézmény eddig is növelte, és a jövőre tekintettel készségét fejezte ki a további fejlesztésre. Az imponáló TDK-s eredmények mellett az intézményben belül megvalósuló tehetséggondozási formák megerősítése indokolt.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A külső szemlélő számára itt is megjelennek azok az átfedések, amelyek a szervezeti egységek struktúrájából adódnak. A szak két intézet irányítása alá tartozik, „a szakfelelős az intézetvezető munkáját segíti, a szakirány felelős a szakfelelős munkáját”. Mindkettőjüket az adott szakot gondozó intézetek vezető oktatói közül választják. E szak felől nézve is kívánatosnak látszanék egy áttekinthetőbb és egyszerűbb intézményi struktúra kialakítása.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A szak minőségbiztosításának felelőse a MÉB. A saját minőség fejlesztése már a bemenet szintjén kezdődik, de jelen van az egész oktatási folyamatban mind az oktatók, mind a hallgatók vonatkozásában (rendszeres felmérések), végül az oktatás kimeneteiben. A kérdőíves felmérések kiterjednek az oktatókra, a hallgatókra, a végzettekre és a felhasználókra is, bár ez utóbbi még csak hiányosan jelenik meg. A kitöltési intenzitás sajnos alacsony, ezen az intézmény igyekszik változtatni. Összességükben azonban igen pozitív visszajelzéseket kap az intézmény. Tervezik a diplomás pályakövetési rendszer módszeres fejlesztését, az összegyűjtött vélemények feldolgozását és felhasználását.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az egyetem vezetése rendszeres jelentést tesz a fenntartó Tiszántúli Református Egyházkerület egyházkerületi közgyűlése előtt a DHRE adott évben végzett munkájukról. A rektori jelentést az adott akkreditációs időszakban a közgyűlés minden alkalommal elfogadta.

A szakos önértékelések C-SWOT analízisei lényegében megegyeznek az intézményi részben találhatóival. Igaz, pl. az intézmény műemléki jellege, a felújítási munkálatok miatti korlátok, a hallgatók idegen nyelvi tudásának hiányosságai, az oktatók leterheltsége, hitéleti szakok kis létszáma – minden szakot érint.

A külső korlátok elsősorban objektív feltételekben ragadhatók meg, mint az egyetem épületének kora és műemléki jellege, az internátus időleges megszűnése, az idegen nyelvi tudás és arra való motiváltság alacsony volta, az oktatók akkreditációs leterheltsége, az alacsony hallgatói létszám behatárolja a lehetőségeket. További veszélyforrás a református felsőoktatás szétaprózódása, egyházi kötöttségek a határon túliak beiskolázásával kapcsolatban, az egyházi munkaerő piac szűkösége, a lelkesítő életpályamodell hiánya, az intézmények közötti átjárhatóság korlátai.

Erősség mindegyik szak tekintetében az oktatók szakmai felkészültsége, tudományos minősítésben elfoglalt státusuk, illetve azok a szakmai műhelyek melyek az egyetemen működnek. Gyengéségeként mindegyik szak esetében szerepel a tanári kar belső megosztottsága, mely elsősorban a tanítóképző főiskola beolvasztása miatt alakult vagy mélyült el. Ez azt jelenti, hogy a két intézmény egyesítése korántsem ment zökkenőktől, komoly összetűzésektől mentesen. Gond a tanárok kölcsönös elismerésének a hiányos mivolta, a számítástechnikai ismeretek alacsony színvonala. Lehetőség e szak területén az egyházi intézmény rendszer kiépülésével fellépő igények feltárása, és kiaknázása, szakirány bővítés.

A beadott önértékelési anyaghoz képest indokolt lenne, hogy a C-SWOT analízis ne csak lakonikus ténymegállapításokat közöljön (és ne lényegében ugyanabban a formában minden szakon és intézményi szinten), hanem ezután készüljön értékelés, elemzés, s abból következően a stratégiában követhető cselekvési terv is. A helyzetelemzésben indokolt lenne a különböző szakok egyedi problémáinak felmérése és analízise.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. E szak szempontjából is célszerűnek látszana a szervezeti egységek kapcsolatrendszerének áttekintése és egyszerűsítése.
2. Az idegen nyelvi képzés erősítése e szakon leginkább a hallgatók elmélyültebb tudományos munkáját, tehetséggondozását segíthetné elő.
3. A kompetenciák és a hozzájuk rendelt tárgyak, módszerek alaposabb végiggondolása erősíthetné a szakon folyó képzést, és segíthetné a fenntartót is a lelkesítő életpályamodell kidolgozásában.
4. A szakdolgozatok elbírálásában fontos lenne a témavezető mellett egy opponens kijelölése.

<i>Debreceni Református Hittudományi Egyetem</i>	Akkreditációs minősítés
<p><i>katekéta–lelkipásztori munkatárs</i> alapképzési szak (6 félév)</p> <p>szakindítási MAB határozat: a DRHE-n 2005/6/X/2/51 a KTIF-en 2005/7/IX/2/58</p>	<p>2015/5/VII/1/2. SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p>A (akkreditált)</p> <p>A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A szak törzsanyagát – az alapozó ismeretek után – a teológiai tárgyak követik, értelemszerűen a legfontosabb területekre koncentrálva a rövid képzési idő miatt. A differenciált szakmai ismeretek keretében jelennek meg a katekéta szakirány tárgyai, az oktatók pedig – szemben a hittanár–nevelő mesterképzési szakkal – a DRHE tanárai. Az LB látogatásakor az egyetem vezetése mélyebben nem akart kitérni a DRHE és a KTIF egyesítéséből adódó feszültségekre. Az egyetem önértékelése a gyengeségek között jelzi a tanárok közötti hiányos együttműködést. A tanári karon belül adódó konfliktusok feloldására kevés jel utalt a látogatás során, a hallgatók körében végbement helyzetértékelés viszont pozitív irányú változásra mutatott. Esetükben a tanulmányi feladatok elvégzése több együttműködési felületet biztosít, mint amennyit a tanári testület számára adódó feladatok nyújtanak. Érdemes lenne a tanári karon belül a közös projekt-gondolkodásra rátérni (interdiszciplináris tanulmányi kötetek, konferenciák, ankétok, közös oktatási egységek stb.). Ezt lehetőséget távlatosan feltétlen megfontolásra ajánljuk, a szervezetek egyesítéséből származó konfliktusok feloldása közös felelősséget jelentő feladatok meghatározása, és megoldása során lehetséges.

A katekéta–lelkipásztori munkatárs alapszak indításának kettős célja volt: felkészíteni a hallgatókat a hitoktatás egyházi szolgálatára, másrészt bemeneti feltételt biztosítani az újonnan megindult hittanár-nevelő tanár mesterképzésre.

A magas színvonalú szakmaiság megmutatkozik mind a teológiai/hitéleti, mind a pedagógiai szakmai programban, illetve tárgyokban. A tananyag elosztása egyenletes a félévek között, bár az utolsó előtti félévben a szakdolgozat kreditértékének kettéosztása miatt a kontaktórák száma alacsonyabb. A szabadon választható tantárgyakhoz megfelelő mennyiségű kredit van rendelve, melyek kínálata az önértékelésben nem jelenik meg, de az intézmény ezt képes biztosítani, tekintettel a képzéseinek számára. Az önértékelésben szereplő tantervben az alapozó ismeretek között egy kredit hiányzik, mely apró hiányt mielőbb célszerű volna pótolni, hogy ez a hallgatók számára ne jelenthessen gondot.

Személyi feltételek

A 2006-ban indult hat féléves szak felelőse Dr. Bodó Sára egyetemi docens, az Alkalmazott Teológiai Intézet vezetője. Ugyancsak ő a katekéta szakirány felelőse is.

A képzés tantárgyainak száma 35, amit 23 oktató oktat, ebből 23 tantárgyfelelős. A 19 teljes munkaidős állású oktató jól felkészült, középgenerációs, illetve fiatal teológus vagy pedagógus. A teljes munkaidős és egyéb foglalkoztatású oktatók aránya közelíti az 5:1-et, ami rendkívül kedvező arány. Történetileg e szak kiformalódása visszanyúlik a 90-es évekre, amikor a tanítói képzés elindult a Hajdúböszörményi Óvónőképző majd, a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző keretei között. A jelenlegi képzés az akkori református valláspedagógus és hitoktató képzés folytatása.

A képzés célja olyan református hitoktatók kibocsátása, akik elméletileg megalapozott pedagógiai és pszichológiai ismeretekkel, megfelelő készségekkel és képességekkel rendelkeznek, ahhoz hogy közoktatási és gyülekezeti keretben a 8. évfolyammal bezárólag hitoktatói munkát végezzenek. Képesek a Szentírás önálló tanulmányozására, rendelkeznek a szakterület műveléséhez szükséges történeti és rendszeres teológiai, valamint pedagógia és pszichológiai ismeretanyaggal. A gyakorlati képzés alapján képesek felelősségteljes, szakszerű és hatékony nevelőmunka végzésére, a tananyag

didaktikailag megalapozott és módszertanilag kimunkált oktatására. Az oktatói kar a 2011-es intézményi integráció miatt kis mértékben átalakult. A két képzés egyesült.

A szakon oktató 23 tanár közül 21 PhD fokozattal, több oktató vallásstanári képesítéssel is rendelkezik, egyiküknek egyetemi pedagógia szakos képesítése is van, középiskolában vezető vallásstanár. Egy oktató a teológiai habilitációja mellett a pedagógia területén is habilitált. Képzettség tekintetében tehát igen magasan kvalifikált tanári kar látja el a szak oktatói-nevelői feladatait.

Tudományos háttér

A szak három kutatója kiemelten foglalkozik tudományos munkásságában a katekézis kérdéskörével. A szak felelőse hittankönyv szerző, aktív résztvevője a tantervi koncepció és a kapcsolódó tankönyvek fejlesztésének. További két kutató egyike a Református Pedagógiai Intézet szakértője, másik a gyakorlati teológiai PhD disszertációját a felnőtt katekézis témakörében írta. A DRHE Katechetikai Kutatóközpontja, melyet a kempeni társintézet mintájára hozott létre a szak felelőse 1992-ben, azért jött létre, hogy kapcsolatot teremtsen az egyetemi képzés és az egyházi katechetikai szolgálat között. Ez a központ 2013-ban „Báb és dráma a hitoktatásban” címmel pedagógus továbbképzési programot akkreditáltatott. A Kölcsey Ferenc Tanítóképző Főiskolával való integráció tovább szélesítette és mélyítette a karon folyó hitoktatás szakmai-tudományos hátterét. Az életkorilag középgenerációs túlsúllyal jellemezhető tanári kar nemzetközileg, de főként hazai viszonylatban elismert oktatókból áll.

Infrastrukturális feltételek

Az általános és speciális infrastrukturális feltételek azonosak a többi szakéval.

A képzési létszám és kapacitás

A szakra felvettek száma minden vizsgált évben elmaradt a tervezett kerethez (40 fő) képest (2010-ben 11 fő; 2011-ben 5 fő; 2012-ben 14 fő a felvettek létszáma), de ez nem rendkívüli. A levelező képzés létszámadatai még szerényebbek. A KTIF-en indított levelező képzés keretét sem sikerült feltölteni (20 fő), 2010-ben 1 fő, 2011-ben 5 fő, 2012-be 1 fő jelentkezett.

Az önértékelésben az alacsony hallgatói létszámot három okkal magyarázzák: az 1990-ben megindított hároméves hitoktató képzést viszonylag magas létszámmal végezték el. Akkor az intézménynek nem volt jogosítványa hitoktató szakon felsőfokú végzettséget és szakképzettséget tanúsító oklevél (mindössze bizonyítvány) kiadására, így a korábban végzettek közül 17-en jelentkeztek kiegészítő levelező képzésre. Az alacsony jelentkezési létszám másik oka: a katekétá-lelképásztori munkatárs alapszakon végzettek csak az általános iskola 8. osztályáig kapnak hitoktatói jogosítványt, holott a gyülekezetekben szívesebben vennék az olyanokat, akik további korosztályok oktatására is képesítettek. A harmadik ok: a végzettek hittanár–nevelő tanári szakra továbbléphetnek, ám ennek az oklevélnek a felhasználhatósága is korlátozott. Néhány évig még megoldott az elhelyezkedés, de hamarosan várható a telítődés.

Ebből a helyzetértékelésből kitetszik, hogy – talán szemben a lelkészképzéssel – a hittanárképzésben nem alakult ki még olyan jelzőrendszer, ami a szükségletet, az igényeket segítene összekapcsolni a pályakezdők törekvéseivel. Nincs tehát hosszú távú piacutatás, marketing.

A hallgatói visszajelzések alapján nem észlelhető semmi olyan számottevő probléma, ami a szak elvégzésének súlyos nehézségeire utalna.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A katekétá-lelképásztori munkatárs alapképzési szakon új tantervet dolgoztak ki. A teológiai tantárgyak esetében nem egyszerűen átemelték a lelkészképzés tananyagát, exegézis helyett például szövegértelmezést oktatnak, mivel a holt nyelvek tanításától ezen a szakon eltekintettek. Bibliai teológia helyett alapvető bibliai teológia a kötelező kurzus, dogmatika helyett Keresztyén hitünk alapjai a tantárgy neve. A tantárgyak átgondolt tematikáját szigorlatokon kérik számon, a tananyagba a legújabb kutatási eredmények folyamatosan épülnek be. Arról, hogy ezek az anyagok milyen szempontváltást vagy megújulást képviselnek, a jelentésben nem esik szó. Elkészült a szakfelelős szerkesztésében a Katechetikai és valláspedagógiai szöveggyűjtemény, ami nagyon népszerű, fénymásolt formában terjed. A MRE Zsinata által jóváhagyott hittankönyv-sorozat a képzés fontos része, amiként a Református Pedagógiai Intézet által 2013-ban kidolgozott hitoktatási tanterv is, aminek kidolgozásában a szak munkatársai is részt vettek.

A Gyakorlati Teológiai Tanszék oktatói közvetlenül kapcsolódnak a „felhasználói körrel”, előadásokat tartanak egyházmegyei és egyházkerületi gyűléseken, konferenciákon. Az egyházkerület illetékes referensei jelzik a felkészülést érintő igényeket. Ilyen módon indult el 2013-ban a katekétai szakirány kiegészítő képzése, valamint a lelképásztorok hittanár–nevelő tanár képzésre való meghívásos beiskolázására.

Értékelés és ellenőrzés

A képzési idő alatt a hallgatók 39 kollokviumot teljesítenek, és 18 gyakorlati jegyet szereznek. Az első négy félévben magas a kollokviumok száma. A hallgatók három szigorlaton adnak számot átfogó teológiai tanulmányaik teljesítéséről. A tanulmányok végén szakdolgozatot készítenek, ennek témáját vagy a hallgatók választják, amint ők választanak témavezetőt is, vagy az oktató ajánl témát. A témavezető értékeli a dolgozatot, amelyet aztán a hallgató a záróvizsgán véd meg. Feltétlenül kívánatos volna azonban, hogy a felsőoktatásban bevett gyakorlathoz igazodva, a témavezető mellett egy másik bíráló opponensként is értékelje a dolgozatot, így hozzájárulva az objektívebb értékeléshez (a jelentés hol témavezetőről, hol opponensről ír, a helyszínen azonban kiderült, hogy a jelenlegi gyakorlatban azonos személyről van szó.) A szakdolgozat elkészítésében két féléven át végzett konzultáció segíti a hallgatókat.

A gyakorlati képzéshez 2x40 óra gyülekezeti, 2x60 óra iskolai hitoktatói gyakorlat tartozik, összesen 24 kredit értékben. A hallgatók munkanapló vezetésére kötelezettek, amiben a katekétikai gyakorlatok történéseit rögzítik. Kétféle gyülekezeti gyakorlatban vesznek részt: egyfelől saját gyülekezetükben a szolgálatokban, másfelől 10 gyakorlati napon szolgálnak négy gyülekezet egyikében (Debrecen–Nagytemplom, Debrecen–Nagyerdő, Debrecen–Kossuth utca, Debrecen–Kistemplom), melyet az intézmény határoz meg. A hitoktatói gyakorlat is két részből áll: a DRHE szervezésében a Debreceni Református Kollégium Általános Iskolájában, valamint a lelkész hallgatók számára a Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskolában, a további gyakorlatok pedig az Alkalmazott Teológiai Intézet szervezésében történnek csoport/osztály tevékenységekbe való bekapcsolódással. E gyakorlatok szoros kapcsolatban állnak a lelkész szakirányon végző hallgatók gyakorlataival.

A hallgatói visszajelzések alapján komoly kifogás nem merült fel az értékelési rendszerrel kapcsolatban.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A fölvevett hallgatók mindegyike államilag támogatott képzésbe részesül, a nappali képzésben részt vevők körében – a kevés adatról megítélhetően – meglehetősen alacsony a végzettek aránya. Ennek oka részben a nyelvvizsga hiánya. A kis csoportlétszám miatt nehéz az előadások tartása, személyesebb viszont a kapcsolat a hallgatók és az oktatók között. A levelező képzést még a KTIF indította, a jelentkezők alacsony száma azonban lehetetlenné tette az eredményes oktatást, diplomát még senki sem szerzett.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak felelőse egy személyben az Alkalmazott Teológiai Intézet, a Gyakorlati Teológia Tanszék és Katekétikai Központ vezetője.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A katekétai–lelképásztori munkatárs alapképzési szak minőségbiztosítása illeszkedik az egyetem többi szakára is vonatkozó minőségbiztosítási rendszerbe. A szak minőségbiztosítási programja nem tartalmaz specifikumokat. A meglehetősen általános kívánalmak felsorolása alapján nem sok tudható meg a szak minőségbiztosításának tényleges folyamatairól és helyzetéről.

Az önértékelési jelentés szövege megegyezik a hittanár–nevelő tanár mesterképzés önértékelésével, a fejezet végén található három pont kivételével. A jelentés itt három fejlesztendő területet jelöl meg, ezek végrehajtása bizonyára emelni fogja az oktatás színvonalát.

A szakot választók nagy többsége a hittanár–nevelő tanár mesterképzésen tanul tovább. A végzett hallgatók pályakövetése kérdőíves módszerrel történik.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis megegyezik a hittanár–nevelő mesterképzési szak táblázatával, specifikus szempontról nem esik szó. Az analízisben megjelenő külső-belső korlátok szinte kijelölik a szak oktatásának diszfunkcióját, a jónak tűnő elgondolás érdektelenség vagy kellő igényfelmérés miatt nem találkozunk valós szükségekkel.

A beadott önértékelési anyaghoz képest indokolt lenne, hogy a C-SWOT analízis ne csak lakonikus ténymegállapításokat közöljön (és ne lényegében ugyanabban a formában minden szakon és intézményi szinten), hanem ezután készüljön értékelés, elemzés, s abból következően a stratégiában követhető cselekvési terv is. A helyzetelemzésben indokolt lenne a különböző szakok egyedi problémáinak felmérése és analízise.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Az önértékelésben megjelölt három fejlesztendő terület céljainak megvalósítása valóban fontos.
2. Az osztatlan hittanárképzés újbóli bevezetésével párhuzamosan célszerű volna áttekinteni a katekéta–lelkipásztori munkatárs alapképzési szakkal kapcsolatos stratégiát, s talán a pasztorális tanácsadás szakkal való kapcsolatot hangsúlyosabbá tenni a képzésben.
3. Az alapozó ismeretek között, a hiányzó 1 kredit pótlása, a tantervi táblában való javítása.
4. Mindenképpen kívánatos volna, hogy a szakdolgozatot ne csak a témavezető bírálja el, hanem rajta kívül még egy opponens is értékelje, a felsőoktatásban bevett gyakorlat szerint.

Debreceni Református Hittudományi Egyetem	Akkreditációs minősítés
(református) kántor alapképzési szak (6 félév) szakindítási MAB határozat: 2005/8/III/1/1	2015/5/VII/1/3. SZ. MAB HATÁROZAT A (akkreditált) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A 2007-ben indult 6 féléves kántor alapképzési „szak célkitűzése olyan református kántorok képzése, akik elméletileg megalapozott zenei, pedagógiai és pszichológiai ismeretekkel, valamint gyakorlati felkészüléssel rendelkeznek ahhoz, hogy református gyülekezetekben és iskolákban egyházzenei munkát végezzenek.” A képzés célja többek között az, hogy a hallgatók felkészülve a kántori szolgálatra – színvonalas, igényes, sokoldalú felkészültséget kívánó, az evangélium üzenetét énekben, zenében átadni képes – elkötelezett gyülekezeti munkatársak legyenek – áll az önértékelés szövegében.

A szak kreditértékei és óraszámai megfelelnek a KKK minimális előírásainak. Az óraszámok tekintetében jelentősen meg is haladják az elvárt szintet. A szükséges zenei kompetenciák, illetve az ezek lelkeségét megalapozó teológiai ismeretek megfelelő szinten megszerezhetők a képzési kereteken belül. A szak alapozó ismeretei, illetve törzstárgyai, a differenciált szakmai ismeretek, valamint a szakmai gyakorlatok felkészült zenei munkatársak kibocsátását teszik lehetővé. A tananyag elosztása egyenletes. A szabadon választható tantárgyak tantervi helye biztosított. A hallgatók az intézmény által oktatott tárgyak közül bőven találhatnak az érdeklődésüknek megfelelőket.

Személyi feltételek

A szak felelőse Kedvesné Dr. Herczegh Mária, főiskolai docens, egyházi énektanár. Szakirányok nincsenek. A képzés tantárgyainak száma 40, a képzésben 25 oktató vesz részt, ebből 20 tantárgyfelelős. Az oktatók többsége (16) rendelkezik tudományos fokozattal, a tantárgyfelelősök között csak a testnevelés, és a szabadon választható tantárgyak felelősei között van tudományos fokozattal nem rendelkező oktató. A 25 oktató közül 19 fő teljes állásban foglalkoztatott. A tárgyfelelősök és oktatók T:E aránya megfelelő. Az oktatók kreditterhelése arányos. A zenei tárgyak többségét a Művészeti Tanszék oktatói tanítják, a zenei szakmai tárgyak közül 3 fő PhD, 2 fő DLA fokozattal rendelkezik, ami kiemelkedő a hazai kántorképzések között.

Tudományos háttér

A szak oktatói között jeles hazai és nemzetközi hírű egyházzeneészeket találunk: Dr. Berkesi Sándor DLA művész-tanár, újabban Dr. Kiss Csaba DLA művész-tanár személyében.

Az önértékelés gazdag, ám nem egészen naprakész (előző ciklusban történetekre is hivatkozó) dokumentációt mutat be a szak oktatóinak igen széleskörű munkásságáról. A szakmai munka egyik ága a zenepedagógiai alapok kimunkálása: Kedvesné Dr. Herczegh Mária és Dr. Kis Csaba e téren tett erőfeszítéseit kiemelkedőek (pl. a Népzenei alapismeretek című oktatói anyag összeállítását; a pedagógusképzésben pályázatokban, projektekben való részvételt, konferenciák szervezését). A másik ág: nemzetközi, illetve országos tudományos és művészeti műhelyekben való szakmai-előadói részvétel: Fekete Károly, Fekete Csaba, Berkesi Sándor, Kedvesné Dr. Herczegh Mária, Szabóné Fodor Adrienne – mindegyikük nemzetközi konferenciákon mutatta be kutatási eredményeit (Románia, Finnország, Japán, Bartók Béla kórusfesztivál, Debrecen, Eger a helyszínek). Jelentősek a dokumentációban található diszkográfiák Kiss Csabától, Berkesi Sándortól, Herczegh Máriától, melyeken közreműködőként szerepelnek a felvételek készítésében. A szakmai munka irányát és színvonalát jelzik továbbá a nemzetközi kórusversenyeken szerzett elismerések pl. Kiss Csaba

(Fredinand Grossmann-díj, Pécsi Nemzetközi Kamarakórus Verseny I. hely és különdíj), valamint szaktudományos munkák (Fekete Károly: Lelkés és egyházzene; Kedvesné Dr. Herczegh Mária: A bécsi klasszikus dalirodalom a zeneiskolai szolfézsoktatásban).

Igen gazdag a nemzetközi intézményi kapcsolatok és a szakmai együttműködések palettája (Pl. Joensuu University, Jyväskylä, Debreceni Kodály Kórus, Partiumi Egyetem Nagyvárad, Tiszántúli Ref. Egyházkerület, Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet). Emellett folyóirat és hetilap szerkesztés szerepel még a beszámolóban szakmai munkaként, és egy rangos elismerés: Dr. Berkesi Sándort 2013-ban Károli Gáspár-díjjal jutalmazták.

Infrastrukturális feltételek

Az általános infrastruktúra tekintetében a kántor alapképzési szakra is érvényesek az intézményi részben és a teológia szaknál leírtak.

A szak hangszeres ellátottsága kiváló. Több analóg és digitális orgona áll a hallgatók rendelkezésére, de használhatják a Debreceni Református Kollégium Oratóriumának két manuálos, pedálos, 21 regiszteres orgonáját is, ami történelmi ereklye. Ezek mellett további elektromos orgonák, pianínók és digitális zongora áll rendelkezésre. A hangszerpark összetétele jelzi, hogy orgona, zongora, pianó mellett más hangszeres zenét a hallgatók nem tanulnak.

A képzési létszám és kapacitás

A szakra felvettek számáról –felvételi keret nincs megjelölve – nehéz véleményt alkotni. A 3 fő alatti felvételi számok alacsonyak ugyan, de más kántorképzések sem működnek nagyobb létszámmal. A hallgatók az alapozó tantárgyakat a katekéta–lelkipásztori munkatárs szak hallgatóival együtt veszik fel, a gyakorlati órák megtartása a Művészeti Tanszék oktatóira hárul.

. A kántor szakon csak nappali képzés folyik a szak gyakorlati jellege miatt. A jelentkezők egyébként más szakkal párosítva végzik a kántor szakot, ebből adódik, hogy több félévben passzív jogviszonyban állnak, ez eredményezi, hogy nem végeznek a képzési idő eltelte után.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A kántor alapképzési szak kurzusainak összeállításakor a hazai kántor-képzés bevett rendjét vették figyelembe a tanterv összeállítói. A szakmai színvonalat jelzi, hogy a szak elvégzése után bárkinek módja nyílik a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán egyházzene vagy orgona szakon folytatni tanulmányait. Gondot jelent azonban, hogy megszerzett diplomájukkal közvetlenül mesterképzésre nem léphetnek tovább.

A tananyag fejlesztésében a művészeti és a tudományos munka társul egymással. Az értékelésekben a koncerttevékenységek, egyházzenei szolgálatok minősége a fő szempont. Megfelelő számú gyakorlati képzést segítő helyszín és alkalom szolgálja a pedagógiai célt, hogy a hallgatók életközben gyakorolhassák jövőbeli hivatásukat (énekkarok, istentiszteleti alkalmak, zenei áhítatok, koncertek stb.).

A külső gyakorlatok (gyülekezeti, iskolai énektanítás, kántori szolgálat, egyházzenei gyakorlat) református iskolai/szolgálati környezetben (Dóczy Gedeon Református Gimnázium, Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola) zajlanak. A kántori szolgálattal kapcsolatos gyakorlatok (Kisvárdai, Nyíregyháza, Bocskai kert, Karcag, Püspökladány, Debrecen-Józsa) végzését kiegészítik az öntevékeny zenei együttesek munkája (intézményi vegyes kar).

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatók munkájának értékelése a féléves számonkéréseken túl a kötelező szigorlatokon (egyházi éneklés, hymnológia, liturgia, zenetörténet) és a záró kollokviumon történik. Ez tartalmazza a hallgatók orgonajátékának bizottság előtti zárt meghallgatását az utolsó szemeszter végén. A szakdolgozat (a kántor alapképzési szak oktatói által meghirdetett vagy a hallgató által választott szakspecifikus téma feldolgozása) és a záróvizsga (szakdolgozat védelem, valamint komplex vizsga és diplomahangverseny) jelenti a szak befejezésének utolsó megmérettetését. A dolgozatok témáját a hallgatók választják az oktatók által megajánlott témajavaslatokból. A jelentés nem tér ki arra, hogy a szakdolgozatok elkészítése és elbírálása hogyan történik. Feltehetőleg itt sincs opponens.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt öt év alatt a szakra mindössze 14 fő jelentkezett, mindnyájan felvételt nyertek, diplomát azonban eddig csak ketten szereztek. Ketten a nyelvvizsga hiánya miatt nem kaptak diplomát a záróvizsga után. Felvételi keretet nem állapítottak ugyan meg, de a jelentés szerint 3-5 fő hallgatói létszámmal tervezik a szakot.

A képzés, annak gyakorlati jellege miatt, csak nappali tagozaton folyik.

A kántorképzés iránti kis érdeklődés, a szak speciális alkalmassági feltételei, a kiscsoportos és egyéni órák igénye, a különleges hangszerigény mind-mind azt igazolják, hogy amely intézmény a kántorképzés nemes ügyét feladatának tekinti, nagy terhet vesz a vállára, hiszen nem ez az a szak, amely egy intézmény fenntartásához érdemben hozzá tud járulni. A képzés iránti érdeklődést talán növelhetné egy új kántor-tanítói vagy kántor-tanári „életpályamodell” kidolgozása a fenntartói oldalon.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei*A szak „gazdája”, menedzselése*

A szak specifikumaként megemlítendő, hogy a képzésben a hitéleti ismeretkörök gondozásán túl (melyet a régi DRHE lát el) közreműködik a Tanítóképzési Intézet Pedagógiai és Pszichológiai Tanszéke, Testnevelési Tanszéke, Idegen Nyelvi Tanszéke és Művészeti Tanszéke, valamint a Kommunikáció és Médiatudományi Tanszék, példát nyújtva arra, hogy az egyesítésből fakadó lehetőségeket jól ki lehet használni.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A szak minőségbiztosítása illeszkedik az egyetem többi szakára is vonatkozó minőségbiztosítási rendszerbe.

A kántor szakra speciálisan jellemző többlet: az alkalmassági vizsga színvonalának folyamatos emelése; a szakmai infrastruktúra folyamatos fejlesztése; külső szakemberek, szakértők véleményezése; intézményen belüli, szakra háruló hallgatói egyházzenei szolgálatok minőségi színvonalának folyamatos ellenőrzése és javítása; kántorképző tanfolyamokon való öntevékeny részvétel. E meglehetősen általános kívánalmak felsorolása alapján nem sok tudható meg a szak minőségbiztosításának tényleges folyamatairól és helyzetéről.

Az utóbbi években az egyházzenei élet megélénkülését tapasztalják, s ez reménységet nyújt a jövő kántorképzése számára. Egyre több gyülekezetben tölt be fontos szerepet a gyülekezeti – illetve kóruséneklés, magas igényű hangszerjáték.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

Az e szakról adott C-SWOT analízis megegyezik a többi szakon közölt táblázattal, szakspecifikus szempontok sajnos nem jelennek meg itt sem, noha a fentiek alapján több ilyen szemponti is kirajzolódik.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Érdemes volna javasolni a fenntartó felé a lelkeszi életpályamodell megalkotása után a kántor-tanítói/tanári életpályamodell kialakításának lehetőségét.
2. Támogatható elképzelés, mely szerint szükséges mihamarabb kidolgozni az egyházzenei szakma protokollját.
3. Megfontolandó a mesterképzésbe való továbblépés lehetőségének megteremtése más felsőoktatási intézményekkel összefogva.
4. Kívánatos széleskörű igényfelmérés elvégzése a régióban, beleértve az egyházzenei kultúra egész palettáját.
5. Javasolt kihasználni a kis létszámból eredő közvetlenségben rejlő lehetőségeket a lemorzsolódás visszaszorítására.

<i>Debreceni Református Hittudományi Egyetem</i>	Akkreditációs minősítés
tanári mesterképzési szak <i>hittanár–nevelő tanár</i> szakképzettség (5 félév) szakindítási MAB határozat: 2006/8/X/41	2015/5/VII/1/4. SZ. MAB HATÁROZAT A (akkreditált) A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

Az intézményben 2007-ben indult el a tanári mesterképzési szak hittanár–nevelő tanár szakképzettséget adó képzése. A hittanár–nevelő tanár mesterképzés tartalma, szerkezete mind szakmailag, mind szerkezetében megfelel a képzési és kimeneti követelményeknek. Általánosságban megállapíthatjuk, hogy a szakmai törzsanyag igen széleskörű ismereteket (43 tantárgy) biztosít a leendő vallástanárok számára, a differenciált szakmai ismeretek pedig megfelelő segítséget nyújtanak az oktatás-nevelés sajátos helyzeteinek kezeléséhez, amit a megfelelő arányú szakmai gyakorlatok mélyítenek el, hogy az adott kereteken belül elsajátíthatók legyenek a szükséges készségek és ismeretek.

A magas színvonalon kidolgozott képzési program és nemzetközi tudományos kapcsolati háttér imponáló képet ad az ezen a szakon folyó képzésről. A gyakorlatszervezésben adott nehézségeket az intézmény hatékonyan igyekszik megoldani.

A képzés célja olyan református vallástanárok és egyben nevelőtanárok képzése, akik megfelelő kompetenciákkal felvértezve református, önkormányzati és egyéb fenntartású intézményekben és gyülekezeti keretben képesek vallástanári feladataiknak eleget tenni. A segédtudományi felkészültségük mellett a Szentírás önálló tanulmányozására képesek. Felelősségteljes, szakszerű és hatékony nevelő munkára képessé váljanak. Református hitelveket, értékrendszert és életfelfogást hitelesen képviselő, egyháza és hivatása iránt elkötelezett értelmiségivé váljanak.

A képzéshez a Debreceni Egyetem adja a tanári modult. A tantervben a kötelezően választható tantárgyak figyelembe vételével a tananyag elosztása egyenletes. A szabadon választható tantárgyak körében legalább 8 kredit felvételét kellett volna a tantervbe foglalni, az önértékelésben szereplő 7 helyett, és e körben a hallgató teljesen szabadon választhat az intézmény tárgyai közül.

Személyi feltételek

A szak felelőse az egyetem látogatáskori rektora, Dr. Fekete Károly PhD habil., tanszékvezető egyetemi tanár. A képzés tantárgyainak száma 43, amit 22 oktató (21 T) oktat, ebből 22 tantárgyfelelős (közülük 10 a DRHE, 12 a DE főállású oktatója). A két intézmény között a kapcsolatot kétoldalú szerződés biztosítja. A DRHE 10 teljes munkaidős állású oktatója körében a minősítettek aránya 90 %. A jól felkészült, többségében középgenerációs, illetve fiatalokból álló tanári gárda tagjai kiváló minőségű kutatók, oktatók, a hazai, illetve a nemzetközi szakmai életbe jól beágyazottak. A teológiai tárgyakat nagyrészt az osztatlan teológia mesterképzési szak hallgatóival együtt végzik a hallgatók, oktatásuk így nem jelent nagyobb többletterhelést az oktatóknak.

A tanári modult a hallgatók a DE-n végzik. A DE oktatói saját szakterületük (tanárképzés) elismert szakemberei, a 43 tantárgyból 22 tantárgyat gondoznak.

Tudományos háttér

A szak felelőse és a Katechetikai Központ vezetője kiemelkedő szakmai munkásságot fejt ki, elsősorban a kateketika és valláspedagógia területén. Ez irányú munkásságuk azért is jelentős, mert a vallástanári kompetenciák erősítésével egészíti ki a DE oktatói által nyújtott általános pedagógiai-pszichológiai ismereteket.

Az 1992/93-as tanévtől a DRHE Gyakorlati Teológiai Tanszéke mellett működik a Katechetikai Központ, melynek vezetője Dr. Bodó Sára egyetemi docens, aki az 1990/91-es tanévben a hollandiai Kampen Teológiai Egyetemén végzett tanulmányokat. Ennek az intézménynek a mintájára szervezte

meg Debrecenben a Katechetikai Központot, amely a kampeni testvérintézményévé lett. Az együttműködés gyümölcsei a gyakori vendégládások.

Dr. Fekete Károly egyetemi tanár a Debreceni Egyetem Nevelés- és Művelődéstörténeti Doktori Programjában, ill. a Bölcsészettudományi Doktori Tanács munkájában felkért külső tagként vesz részt. Közös kutatási projektben a DE Neveléstudományi Tanszéken működő OTKA finanszírozta kutatócsoportnak is tagja. „A debreceni iskola” Pedagógiai-tanárképzési irányzatok és képviselőik történeti-regionális összefüggésben címmel. További munkásságának eredménye a Debreceni Egyetem alapításának 100. évfordulójára megjelent egyetemtörténeti kiadványban való szereplése, a 475 éves Debreceni Református Kollégium alkalmából kiadásra kerülő intézménytörténeti kötet.

Dr. Bodó Sára korábbi református valláspedagógiai munkásságát a mostani akkreditációs ciklusban elsősorban a gyásszal foglalkozó disszertációjával, illetve 2013-ban az új konfirmációi kátészerkesztő bizottságában való részvétellel folytatta. Újra elindult a Báb és dráma a hitoktatásban című továbbképzési program. Maga az intézet országosan elismert műhelye a katekéta képzésnek.

Az önértékelésben bemutatott további kutatási eredmények inkább az előző akkreditációs ciklusból valók, kevés új projekt vagy koncepció fedezhető fel e téren, ami részben érthető, a fentiekben említett két intézmény és a felújítási munkák miatt.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételekről részletesen esik szó az intézményi részben és a teológia szak értékelésében. A szak specifikuma, hogy részben épít a Debreceni Egyetem infrastruktúrájára is.

A képzési létszám és kapacitás

A szak nappali tagozatára felvettek számaránya hullámzó (a jelzett időszakban 0 és 6 között szóródott), de egyik évben sem merítette ki a 25 hallgató felvételére kiírt keretet. A levelező tagozaton kedvezőbben alakultak az arányok. 2009/10-ben még csak 4, 2010/11-ben 12; 2011/12-ben 8, 2013-ban azonban már 35 fő jelentkezett. Az adatokból az tűnik ki, hogy a jelentkezők többsége már állásban van, így a nappali tagozatra nem is tudnának jelentkezni, a levelezőre viszont azok jelentkeznek, akik korábban református hittanoktató oklevelet szereztek. Más egyházaktól is jön néhány hallgató, amelyeknek nincs hittanárképzése.

Tekintettel a levelező oktatás dominanciájára komoly szakmai kérdéseket rejt magában, hogyan lehet kifejezetten gyakorlati munkára felkészítő oktatást levelező formában szervezni, amikor a kompetenciák kialakításához rengeteg gyakorlati munkára, visszajelzésre és feldolgozásra van szükség. Úgy tűnik, hogy a nappali képzésnek indult szak mozgásterébe főleg a levelezősök kerültek be.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A tananyag fejlesztése folyamatos, az új mintatantervet 2012-ben fogadták el, a legutóbbi módosítás 2013-ban történt. A tantárgyak tartalmának felülvizsgálatát a tantárgyfelelős folyamatosan végzi, ebbe bevonja az adott tárgy oktatásában részt vevő oktatókat is, a kurzusleírásokat minden évben frissítik. Arra vonatkozóan nem kaptunk tájékoztatást, hogy mindez hogyan történik a tanári modul esetében. A szakot egyébként kifutó szaknak tekintik, helyébe az osztatlan tanárképzési szak lép, feltehetően az eddigiekhez hasonlóan a DE oktatóival együttműködésben.

Értékelés és ellenőrzés

A hallgatók előrehaladását az oktatók rendszeresen figyelemmel kísérik, a tantervhez kapcsolódó programokban őket is bevonják.

A hallgatói visszajelzések alapján érdemi kifogás nem merül fel az értékelési rendszerrel kapcsolatban, az egyes szakokon az érvényben lévő TVSZ szerint folyik a tanulmányi értékelés. Négy alapvető formája a kollokvium, a gyakorlati jegy, a szigorlat, valamint a záróvizsga.

Záróvizsgára az a hallgató bocsátható, aki abszolutóriumát megszerezte, szakdolgozatát beadta, zárótanítását eredményesen teljesítette. A szakdolgozat témáját a hallgatók maguk választhatják meg, ugyancsak ők választhatnak témavezetőt. Az elmúlt időszakban a hallgatók 75 %-a választotta maga a témáját, a választott témavezető pedig 75%-ban az egyetem vezető oktatója volt. A választott témák egyenletesen oszlanak meg az egyes teológiai diszciplínák között. Nem világos azonban, hogy a szakdolgozatok kidolgozásában mennyire érvényesül a pedagógiai szempont. Itt is megkérdőjelezhető

az a gyakorlat is, hogy a szakdolgozatot egyedül a témavezető bírálja el, hiányzik tehát egy másik, opponensi értékelés, s így a szakdolgozat végső jegye a két részjegyből adódjék össze.

A hittanár–nevelő tanár mesterképzés gyakorlati hátterét a Tisztántúli és a Tiszáninneri Református Egyházkerület egyházi közoktatási intézményei adják. A gyakorlati képzés hospitálásból, csoportos iskolai gyakorlatból és összefüggő egyéni iskolai gyakorlatból áll. Hiányzik azonban a vezetőtanár vezetése alatt végzett 15 órás gyakorlótanítás, amelynek a 4. félév folyamán kell megtörténnie az előírások szerint. A csoportos iskolai gyakorlat második részének ezt a gyakorlótanítást tartalmaznia kell. Ennek megléte jogszabályi előírás, bevezetése tehát mindenképpen fontos.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

A szak elindítása óta négyen diplomáztak. Mind a négyen használják diplomájukat, ketten főállásban, ketten részállásban tanítanak hittant, 2013-ban elindítottak a DPR alappilléreként egy kérdőíves felmérést (Diplomás Pályakövető Kérdőív). A kis létszám miatt reális következtetéseket nem lehet levonni. A képzés az osztatlan hittanár–nevelőtanár mesterképzés bevezetésével kifutóvá válik.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A szak minőségbiztosítása illeszkedik az egyetem többi szakára is vonatkozó minőségbiztosítási rendszerbe.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A szak önértékelésében ez a fejezet is megegyezik a teológia osztatlan mesterképzési szak és lelkesz szakiránya hasonló című fejezetével.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A C-SWOT analízis megegyezik a katekéta–lelkipásztori munkatárs alapképzési szak táblázatával, specifikus szempontokról nem esik szó.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Fontos, hogy ne maradjon el az öt félévesre bővült képzésben a vezetőtanár irányításával végzett 15 óra tanítási gyakorlat a csoportos szakmai gyakorlat részeként, még az összefüggő egyéni szakmai gyakorlatot megelőzően.
2. A szabadon választható tantárgyak felvételére biztosítani kell a képzés kreditértékének öt százalékát.
3. Kívánatos volna, hogy a szakdolgozatokat a témavezetőn kívül egy opponens is bírálja el. Nem szerencsés, ha a témavezető egy személyben a dolgozat opponense is.
4. Nagyon kívánatos, hogy a katekéta–lelkipásztori munkatársi alapképzési szak folytatása a hittanár–nevelő tanár mesterképzés nappali képzése lehessen. Elsődleges igény olyan hitoktatók képzése, akik az általános iskola mind a nyolc osztályában, illetve a középiskolákban is képes hitoktatásra.

<i>Debreceni Református Hittudományi Egyetem</i>	Akkreditációs minősítés
<p><i>pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés</i> mesterképzési szak (4 félév)</p> <p>szakindítási MAB határozat: 2009/6/XI/21</p>	<p>2015/5/VII/1/5. SZ. MAB HATÁROZAT</p> <p>A (akkreditált)</p> <p>A szak akkreditációja – a képzés akkreditációs feltételeknek való folyamatos megfelelése esetén – 2019. december 31-ig hatályos.</p>

1. A jogszabályi és az akkreditációs feltételeknek való megfelelés

A képzési terv

A szak képzési terve a képzési és kimeneti követelményekkel – az alább részletezett kivételektől eltekintve – összhangban van. A képzést az intézmény a Debreceni Egyetemen közös képzésben végzi. A Debreceni Egyetem gondozza és oktatja a képzés nem hitéleti jellegű ismeretköreit (63 tantárgyból 36-ot).

A tantervben az összes megszerzendő kredit száma az egyik szakirányon hárommal, a másikon négyvel meghaladja a KKK-ban meghatározott 120 kredites értéket.

A tananyag elosztása egyenletes az egyes félévek között. A tantárgyak száma meglehetősen magas (több mint 15 tantárgy/félév). A felkínált kontaktórák száma megfelelő. A szabadon választható ismeretekre fenntartott kreditek száma nem éri el a jogszabályi minimumot (5%).

Személyi feltételek

A 2009-ben indult szak felelőse Dr. Fazakas Sándor PhD tanszékvezető egyetemi tanár. A társintézmény által gondozott ismeretekért Dr. Gyekiczky Tamás CSc, egyetemi docens (DE). A szervezetfejlesztési szakirány felelőse: Dr. Fazakas Sándor, a pasztorális tanácsadás szakirányé: Dr. Bodó Sára PhD egyetemi docens. A képzés 4 féléves, tantárgyainak száma 63, amit 12 DRHE, illetve 18 DE oktató oktat. A DRHE oktatói közül kikerült 12 tantárgyfelelős körében a minősítettség aránya 100 %, de ugyanez érvényes a DE oktatóira is. Szakmai szempontból kiválóan képzett, életkori megoszlás szempontjából kiegyensúlyozott oktatói gárda tagjai, a hazai, illetve a nemzetközi szakmai életbe jól beágyazottak, kiváló minőségű kutatások, oktatók. A DE oktatói, saját szakterületük elismert szakemberei. Életkori megoszlásuk szerint körükben jelentősen nagyobb arányt képez a fiatalabb generáció.

Tudományos háttér

Fazakas Sándor a Münsteri Egyetem Teológiai Fakultásán az egyházi szervezetek, Gyekiczky Tamás a Bielefeldi Egyetemen a rendszerszemléletű szociológia és jogelmélet területén végez kutatásokat. Bodó Sára, a pasztorális tanácsadás szakirány másik felelőse a pasztorálpszichológia területén doktorált, mellettük Dr. Gaál Sándor egyetemi docens munkássága mélyíti el a szak tudományos megalapozottságát. Az egyetem gyümölcsöző kapcsolatot tart fent a Stiftung Alfred Jaeger für Diakonie – intézménnyel mind a szükséges könyvkiadást, mind a szakmai gyakorlatokat illető oktatói együttműködés keretében. Az egyetem kölcsönös gyümölcsöző kapcsolatokat ápol a Károli Gáspár Református Egyetemen és a Babes-Bolyai Tudományegyetem Tanárképző Karával, ahol alkalmazott teológia mesterképzést folytatnak tanárai.

Infrastrukturális feltételek

Az infrastrukturális feltételek azonosak az intézmény egészében és az egyes szakok számára is.

A képzési létszám és kapacitás

A pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés mesterképzési szak iránt elsősorban az egyházi intézményekben már dolgozók érdeklődnek. „A hallgatók nagyobb része a lelkipozíciók, segítő- illetve szociális szolgálatok területéről érkezik”, ez indokolhatja a levelező képzés preferenciáját, bár ott is alacsony a képzésre jelentkezők száma.

A szakra jelentkezők kis létszáma (évi 6-8 fő, a 25 fős lehetséges kontingenshez képest) komoly átgondolásra késztet, hiszen az egyetem vezetősége rendkívül komoly erőfeszítést tesz, hogy a kurrens szakmai témákat feldolgozza, gyakorlatokban közvetítse, az érdeklődés azonban rendkívül csekély.

Mintha valóban nem lenne igény erre a szakmai képzésre. Pedig a szak fontos humán szférához tartozó munkaterületeken nyújt magas minőségű szakmai képzést, s ebben mintaszerű a más egyetemekkel megvalósuló szakmai együttműködés is. Ennek tükrében különösen is sajnálatos a szakon folyó képzés alacsony kihasználtsága.

2. A képzési folyamat és eredményeinek elemző értékelése

A kurzusok jellege, módszertana

A szak indításának indoklásában szakmai szimpóziumok, a Református Egyház szociális intézményhálózatának tapasztalatai, a nemzetközi szakmai partnerkapcsolatok, illetve a szak oktatóinak tudományos kutatói és publikációs aktivitása szerepel az önértékelési beszámolóban. Ezek az anyagok jól dokumentáltak, ugyanakkor nem derül ki belőlük az a valós igény, aminek a kezelésére az igénylők valóban a felkínált tantárgyi modulokra gondoltak. Amennyiben tehát valamely új megközelítés bevezetését szándékozza a szak, érdemes megvizsgálni, hogy a biblikusán tájékozódó kliensi kör mennyiben tudja ezeket az ismereteket hitigazságaival szembesíteni.

Feszültséget látunk tehát a felhalmozott, kurrens szakmai ismeretek és gyakorlati tapasztalatok és az ezek oktatására és alkalmazására megcélzott kör mentalitása tekintetében. A gyakorlati képzés helyszíneiről annyit tartalmaz az önértékelés, hogy ezek „országos szakmai ismertséggel” bírnak. „A cél, hogy a hallgató szakirányának megfelelően sajátítsa el a differenciált ismeretanyag által közvetített ismeretanyag gyakorlati alkalmazhatóságát, fejlessze saját készségeit és kompetenciáját.” A gyakorlatvezető a végzett munkáról visszaigazolást ad. Kérdés, hogy 5 év alatt 24 fő esetében milyen visszaigazolás nyújthat alapot a szak tartalmi korrekciójához, amikor az egyház intézményeinek a száma ennek többszöröse. A szak indítása azzal a reménységgel történt, hogy meggyökerezve komoly bázisa lesz a hazai lelkigondozói képzésnek. Az ismertetett adatok fényében ez nem erősíthető meg. Ezen a helyzeten az sem segít, ha kiemelkedő képességű hallgatóknak külföldi ösztöndíjra, vagy a DRHE doktori iskolájában nyílik kutatási és előrelépési lehetőség, de az alaphelyzet ettől nem változik. Az önértékelés nem számol be ilyen irányú előrelépésekről. Ez egyben az oktatói utánpótlás kérdését is érinti. Az egyetem önértékelésének általános hiányossága, hogy az egyes szakok önértékelésében belül nincs vagy alig van specifikálva mindaz a munka, ami nagy általánosságban igaz az egész intézményre. (Pl. a tanító, kommunikáció és média, valamint informatikus könyvtáros szakos hallgatókról tesz említést a pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés mesterképzési szak anyaga).

Értékelés és ellenőrzés

E szak számonkérési rendszere megegyezik a szokásos renddel. A záróvizsga két, illetve három részből áll: szakdolgozat és védése, komplex tételsor. Az önértékelésből nem tűnik ki, hogy a szakdolgozat elbírálása hogyan történik (van-e témavezető és opponens). A záróvizsga bizottság összetételében megmutatkozik a képzés tartalmi sajátossága, a DE jogi és pszichológiai tantárgyak tanárai is ott vannak a vizsgákon. A szakdolgozatok témaválasztásában komoly szerepet játszik a szakmai előtanulmányok és a gyakorlat, a hallgatók többsége saját tevékenységi körében választ témát.

A képzés eredményessége, hallgatói létszámadatok, tehetséggondozás

Az elmúlt négy év során a fölvetett 24 hallgatóból 12 fő szerzett diplomát. A lemorzsolódás okairól, illetve a nyelvismeret helyzetéről az önértékelés nem tartalmaz adatot. A tehetséggondozásra vonatkozóan a szak önértékelése csak az intézményi önértékelés adatait közli.

3. Minőségbiztosítás, minőségfejlesztés rendszere és eredményei

A szak „gazdája”, menedzselése

A 2009-ben indult szak az Alkalmazott Teológiai Intézet gondozásában működik. A szakfelelős és a szakirány-felelősök felelősségi köre pontosan meghatározott, a feladatok jól elhatároltak.

Belső, rendszeres minőségbiztosítás, DPR (intézkedések, reakciók)

A pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés szak minőségbiztosítása illeszkedik az egyetem többi szakára is vonatkozó minőségbiztosítási rendszerbe. Konkrétan a szakra vonatkozó fejlesztendő területet jelöl meg a fejezet utolsó pontja: szükségesnek tartják, hogy a szak működését jobban bevigyék a köztudatba, hiszen a fenntartó egyháznak számos olyan intézménye van, amelyben a vezetők és szervezet-fejlesztők továbbképzése, illetve a személyi állomány utánpótlása számára a szaknak nagy a jelentősége. Remélni lehet, hogy ennek következtében növekedni fog az érdeklődés a szak iránt.

4. A szak összefoglaló értékelése (jelen, jövő) C-SWOT analízisüket is figyelembe véve

A SWOT analízis szó szerint megegyezik a hittanár-nevelő szak táblázatával, specifikus szempontról nem esik szó. Pedig a szakon folyó képzés alacsony kihasználtsága miatt kiemelkedően fontos lenne a szak specifikus SWOT analízise és stratégiai tervezettsége, amiben különösen is indokolt a fenntartó támogató részvétele.

5. Minőségfejlesztési javaslatok, ajánlások

1. Fontos lenne mélyreható vizsgálatot készíteni a szak tényleges szükségességével kapcsolatban, hol és milyen feltételek között venne egy gyülekezet igénybe pasztorális-szervezetfejlesztési tanácsadót.
2. A KKK-ban előírt szintre (120 kredit) kell beállítani a megszerzendő kreditek számát mindkét szakirányon.
3. Mindkét szakirányon biztosítani kell a megfelelő kredit értékű szabadon választható tantárgy helyét a tantervben.
4. Kívánatos lenne, hogy a szakdolgozatot a témavezető mellett egy opponens is elbírálja.

Függelék

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem által folytatott képzések

hitéleti képzési terület

osztatlan mesterképzések (MA)

teológia [felkész] (N)

osztatlan tanárszakok (MA)

hittanár–nevelőtanár (N, L) – új szakként a jelen eljárásban nem értékelt képzés

mesterképzések (MA)

pasztorális tanácsadás és szervezetfejlesztés (N, L) – közös képzésben a Debreceni Egyetemmel

tanári szakképzettségek (N, L)

hittanár–nevelő tanár

alapképzések (BA)

katekéta–lelkipásztori munkatárs (N, L)

református kántor (N)

pedagógusképzés képzési terület

alapképzések (BA)

tanító (N, E)

társadalomtudomány képzési terület

alapképzések (BA)

informatikus könyvtáros (N, E)

szakirányú továbbképzések

család- és gyermekvédelem szakos pedagógus (E)

drámapedagógia területen pedagógus-szakvizsgára felkészítő (E)

fejlesztőpedagógus (E)

múzeumpedagógia szakterületen pedagógus-szakvizsgára felkészítő (E)

pedagógus szakvizsga (E)

rendezvényszervező (E)

szocioterápiás eljárások az iskolai erőszak kezelésére (E)

felsőoktatási szakképzések

szociális és ifjúsági munka (ifjúságsegítő) (N, E)

A látogató bizottság tagjai:

Dr. Lukács László SchP , elnök	Professor Emeritus (SSZHF)
Dr. Korányi András	egyetemi tanár (EHE)
Dr. Veres Sándor Péter	egyetemi tanár (BTA)
Dr. Kováts Gergely Ferenc	egyetemi adjunktus, minőségügyi szakértő (BCE)
Dr. Kőmíves Péter Miklós	doktorandusz (HÖÖK, DE)

A látogatás MAB referense: Czilli Máté

A látogatás időpontja:

2014. március 31.